

veto

Luc Huyse: het afscheidsinterview

p. 6

Dossier voedselveiligheid: deel twee

pp. 10-11

De wespfabriek keert je maag om

p. 13

VOORSTEL VLIR BEVORDERT DE STUDIEVOORTGANG

Vlaamse universiteiten op weg naar een creditpuntensysteem

Sinds twee jaar buigt de werkgroep onderwijs van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (Vlir) zich over de flexibilisering van het hoger onderwijs. In de praktijk komt het erop neer dat men aan de Vlaamse universiteiten een creditpuntensysteem wil invoeren. In september van dit jaar werd een concreet uitgewerkt voorstel in de werkgroep goedgekeurd.

Het voorstel wil op drie belangrijke punten het huidige regeringsbesluit aanpassen. Studenten moeten niet meer alle onderdelen van hun opleiding afleggen om voor een enkel onderdeel te slagen en zij moeten niet meer de helft van het puntentotaal behalen om voor een onderdeel van de opleiding te slagen. Tenslotte moet men, om een overdracht te bekomen, niet meer de gebruikelijke twaalf op twintig behalen: een score van tien op twintig impliceert direct een overdracht. Deze nieuwe regeling zou vanaf volgend academiejaar in werking kunnen treden.

In feite lagen twee verschillende voorstellen ter discussie op tafel. Een eerder gematigd voorstel dat zonder veel problemen en op korte tijd doorgevoerd en toegepast zou kunnen worden. Een tweede voorstel was ambitieuzer: men zou onmiddellijk met een volwaardig creditpuntensysteem kunnen werken, maar dit zou een radicale verandering in het Vlaamse hoger onderwijs teweeg brengen.

BOLOGNA

Uiteindelijk werd op de Vlir-raad de voorkeur gegeven aan het eerste voorstel. In deze raad zetelen de rektoren van de verschillende Vlaamse universiteiten samen met de directeur-generaal van het hoger onderwijs, Jan Adé en Marc Luwel, adjunct-kabinetchef van Vlaams minister van Onderwijs Vanderpoorten (VLD). De Raad stelde dat Vlaanderen nog niet klaar is voor een volwaardig creditpuntensysteem — ook al blijft het de bedoeling om binnen een bepaalde termijn tot dit creditsysteem te komen. Dit streven naar een creditpuntensysteem past dan weer in de Bologna-verklaring: een intentieverklaring die in juni 1999 door

zowat alle Europese ministers van onderwijs werd goedgekeurd en die voornamelijk tot doel heeft de verschillende Europese universiteiten op onderwijskundig vlak op elkaar af te stemmen. Dit moet de mobiliteit tussen verschillende universiteiten bevorderen. In die zin moet men het voorstel dat momenteel de voorkeur krijgt zien als een tussenstap, niet als een eindpunt.

In een gesprek met Veto licht Stephan Neetens, voorzitter van de universiteitscentrale van de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS), het voorstel toe. "Het komt erop neer dat men de overdrachtsregels flexibeler maakt voor de student en dit door drie aanpassingen te maken," vertelt Neetens. "Ten eerste moet men geen eksamens voor alle vakken afleggen om op één vak een vrijstelling te bekomen. Hiermee samenhangend is de vijftig-procent regel die tot nu toe werd gehanteerd niet meer van toepassing. Ten slotte zou men reeds een overdracht krijgen vanaf een tien op twintig vereist was. Eigenlijk wil dit zeggen dat, eens de student een tien behaald heeft, hij voor dit vak een overdracht krijgt onafhankelijk van de andere vakken." De universiteiten behouden nog steeds voldoende autonomie en zouden de twaalf op twintig regel kunnen behouden. "De kans is echter klein dat dit gebeurt, eens het Ministerieel Besluit erdoor is. Men zal in de strijd om de student de hoogste bieder volgen, en dat is altijd de universiteit met het minst strenge examenreglement."

Veto heeft het licht gezien. Het Sic ook en zij vertellen alles over rationeel energiegebruik in residenties (p. 3). Niet alleen het VRG doet deze week iets rond de Amerikaanse presidentsverkiezingen, ook professor Kerremans en professor Doyen hebben uitgebreid hun mening gegeven (pp. 4-5). En Epifanie blijkt geen vreemd beest te zijn, maar gewoon een tentoonstelling over religieuze kunst (p. 12).

(foto Steven Van den Eede)

Neetens legt ook uit in hoeverre het creditpuntensysteem verschilt van het voorstel dat momenteel besproken wordt. "Een volwaardig creditpuntensysteem vergt een grondige inhoudelijke herziening van de studieprogramma's. Het voorstel dat momenteel op tafel ligt past nog in het huidige jaarsysteem. In de toekomst wil men met een semestersysteem werken dat de

student twee keer per jaar een instapmogelijkheid biedt. Ten tweede zullen er nog steeds de jaarlijkse deliberaties zijn. In het creditpuntensysteem is er enkel op het einde van het studieprogramma een soort evaluatie voorzien maar de traditionele deliberaties vallen dan weg. Tot slot blijft er een duidelijk omljnd jaarprogramma voor de studenten bestaan, met de bestaande beperkte keuzevrijheid. Het creditpuntensysteem zou meer een soort 'onderwijs op maat' systeem zijn." Onderwijs op maat biedt ook aan niet voltijdse studenten meer mogelijkheden om zich bij te scholen en past daarom in de 'levenslang leren'-filosofie die de laatste tijd vaak ter sprake komt.

PARKOER

Feit is dat het hier om een voorstel gaat dat nog een korte weg moet afleggen vooraleer het een Ministerieel Besluit zou kunnen worden. Het staat nog niet vast dat dit voorstel erdoor komt. Het werd ontworpen en goedgekeurd door de werkgroep onderwijs van de Vlir. Het algemene principe dat in het voorstel verwerkt zit, werd reeds door de Vlir-raad goedgekeurd. Deze raad moet wel nog over de technische invulling zijn fiat geven. Daarna moet het nog in de minister-raad besproken worden die het dan in een Ministerieel Besluit moet gieten.

Ondanks het parkoer dat het voorstel ter flexibilisering van de overdrachtsregels nog moet afleggen, is de kans erg groot dat het vanaf oktober 2001 in werking zal treden. Immers, in de Vlir-raad zetelen alle rektoren samen met een vertegenwoordiger van de politieke wereld, Marc Luwel en een vertegenwoordiger van de administratie, Jan Adé. Zij zagen geen probleem in het principe van de flexibilisering van de overdrachtsregels. De kans is dan ook klein dat het voorstel alsnog in de ministerraad zou afgevoerd worden.

Filip De Meyst

GROEP T

LERAARS MET VISIE

PEDAGOGISCHE HOGESCHOOL LEUVEN

Heusevest 10 • 3000 Leuven • Telefoon 03-25 11 20 • Fax 03-25 11 40 • e-mail: groepte@hogeschoolleuven.be

(advertentie)

Eko-tips

Deze week eens iets totaal anders. Iedere student moet nu en dan wel boodschappen doen. Daarom deze week een klassieker als het om shoppen gaat. Neem een draagtas mee als je gaat winkelen! Het maken van plastic zakjes vergt zeer veel energie en grondstoffen in verhouding tot het gebruik van het zakje — dat meestal in de vuilniszak belandt. Bovendien kunnen de meeste achteraf enkel verbrand en niet gerecycleerd worden. Als uitsmijter nog eentje om het af te leren: boterhammen in een boterhamendoos in plaats van in aluminiumfolie. Dit is milieuvriendelijker en je krijgt geen 'ongelukjes' meer met platgewalste boterhammen. Bovendien is het veel goedkoper. Een boterhamendoos hoeft je maar eenmaal aan te kopen.

(mad)

Erasmus-informatie-avond

Een jaar studeren in het buitenland is voor vele studenten een van de hoogtepunten uit hun opleiding. Vandaar dat Kringraad, een geleding van de Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie (Loko), reeds een aantal jaren een avond organiseert voor alle globetrotters onder u die eens een jaar de sfeer aan een buitenlandse universiteit willen opsnuiven. De avond vangt aan met een openingswoordje van rektor Oosterlinck. Vervolgens wordt algemene uitleg over het Erasmusprogramma verstrekt door P. Hendrickx, een van de stafleden van de Dienst Internationale Relaties.

Dit jaar zijn er sprekers van de faculteiten Economische en Toegepaste Economische Wetenschappen, Psychologie

en Pedagogische Wetenschappen, Letteren, Wetenschappen, Sociale Wetenschappen, Geneeskunde, Lichamelijke Opvoeding en Kinesiterapie, Wijsbegeerte, Farmaceutische Wetenschappen, Toegepaste Wetenschappen, Godgeleerdheid en Rechtsgeleerdheid.

De Erasmus-informatie-avond vindt plaats op dinsdag 14 november om 20u in aula Pieter De Somer. Meer informatie kan je steeds verkrijgen op Kringraad (tel. 016/22.31.09). Voor studenten uit de faculteit Landbouwkundige en Toegepaste Biologische Wetenschappen wordt een aparte info-avond georganiseerd door de eigen faculteit.

(kb)

Volg de Amerikaanse verkiezingen op de voet

Hét verkiezingsevenement van het jaar, de presidentsverkiezingen van de Verenigde Staten, kan je helemaal meevolgen in Leuven. Het VRG, de kring van rechtenstudenten, organiseert immers voor de vierde keer op rij *The American Election Night*. Een hele avond lang kan je op een eigenzinnige wijze het hele gebeuren op de voet volgen. Op een aantal grote schermen kan je de berichtgeving door de belangrijkste televisiestations rechtstreeks volgen. Via een satellietverbinding zal een net afgestudeerde rechtenstudente haar eigen visie op de voorbije campagne van beide kandidaten geven.

Amerikakenners, professoren en politici treden in debat met een afgevaardigde van de Amerikaanse ambassade. Deze laatste zal het hele gebeuren tevens toelichten. Je kan ook je eigen stem uitbrengen en films bekijken over de Amerikaanse presidenten. Na afloop is er nog een fuif met enkele live-optredens.

(kb)

De VRG American Election Night 2000 vindt plaats op dinsdag 7 november in Alma II om 21.30.

Minivoetbal heren

Poule A	Poule B	Poule C	Poule D
Groenveld	VTK	C. Torres	Apolloon
Don Bosco	Medica	LBK - Bios	
Klio	Romania	Alfa	Eoos
Just. Lipsius	NFK	Terbank	Wina
Poule E	Poule F	Poule G	Poule H
Pedagogie	Pauscollege	Salvast	Edustrua 1
Merkator	Edustrua 2	Historia	Germania
VRG	Farma	Crimen	Res. Arenberg
Politika	Psychologie	Portulaca	Loko

Voorlopig wedstrijdschema

Groenveld - Don Bosco (VTK) di.14-11 om 18.00u
 Groenveld - Klio (Medica)
 Groenveld - J. Lipsius (Romania)
 Don Bosco - Klio (NFK)
 Don Bosco - J. Lipsius (VTK)
 Klio - J. Lipsius (Medica) di. 14-11 om 20.00u
 VTK - Medica (Groenveld) di. 14-11 om 19.00u
 VTK - Romania (Don Bosco)
 VTK - NFK (Klio)
 Medica - Romania (J. Lipsius)
 Medica - NFK (Groenveld)
 Romania - NFK (Don Bosco) di. 14-11 om 17.00u
 C. Torres - LBK (Apolloon) do. 16-11 om 18.00u
 C. Torres - Alfa (Bios)
 C. Torres - Terbank (Eoos)
 LBK - Alfa (Wina)
 LBK - Terbank (Apolloon)
 Alfa - Terbank (Bios) do. 16-11 om 20.00u
 Apolloon - Bios (C. Torres) do.16-11 om 19.00u
 Apolloon - Eoos (LBK)
 Apolloon - Wina (Alfa)

Bios - Eoos (Terbank)
 Bios - Wina (C. Torres)
 Eoos - Wina (LBK) do. 16-11 om 17.00u
 Pedagogie - Merkator (Pauscollege)
 Pedagogie - VRG (Edustrua 2)
 Pedagogie - Politika (Farma)
 Merkator - VRG (Psychologie)
 Merkator - Politika (Pauscollege)
 VRG - Politika (Edustrua 2)
 Pauscollege - Edustrua 2 (Pedagogie)
 Pauscollege - Farma (Merkator)
 Pauscollege - Psychologie (VRG)
 Edustrua 2 - Farma (Politika)
 Edustrua 2 - Psychologie (Pedagogie)
 Farma - Psychologie (Merkator)
 Salvast - Historia (Edustrua 1)
 Salvast - Crimen (Germania)
 Salvast - Portulaca (Arenberg)
 Historia - Crimen (Loko)
 Historia - Portulaca (Edustrua 1)
 Crimen - Portulaca (Germania)
 Edustrua 1 - Germania (Salvast)
 Edustrua 1 - Arenberg (Historia)
 Edustrua 1 - Loko (Crimen)
 Germania - Arenberg (Portulaca)
 Germania - Loko (Salvast)
 Arenberg - Loko (Historia)

KRINGLOOPCENTRUM SPIT

MEUBELS, KLEDING, FIETSEN, HUISRAAD, ...

VOOR ELKE SMAAK, ELK INTERIEUR

ALLES WAT JE KOT NODIG HEEFT !!!

Vanaf voorjaar 2001 verhuist SPIT:
 Yzerenmoenstraat 10-12
 3001 Heverlee

SPIT
KRINGLOOPCENTRUM

Huidig adres: DIESTSESTEENWEG 104
 3010 Kessel-Lo
 Openingsuren:
 Di-Vrij van 10.00 tot 18.00uur
 Za van 10.00 tot 17.00uur (Ma gesloten)

Sensibilisering is onontbeerlijk

The hele maand oktober 2000 was de maand van de energiebesparing. In het kader hiervan organiseerde het Sensibilisering- en Informatiecentrum (SIC-milieu) vorige week dinsdag een studiedag over rationeel energie- en watergebruik in de studentenresidenties van de KU Leuven.

Koördinator Studentenbeleid van de KU Leuven, professor Van Gerven, haalde in zijn inleiding aan dat een algemene verbetering nodig is en dat die ook haalbaar is. Aan de universiteit is al vaak nagedacht over een meer rationeel energie- en waterverbruik. Uit die gedachtenwisselingen waren al enkele voorstellen gekomen, maar die ideeën moeten binnen het beleid omgezet worden naar concrete voorstellen.

Via een siffermatige probleemschetsing kwam professor Hens van het departement burgerlijke bouwkunde tot diverse energiebesparende maatregelen. Elke post van energiegebruik binnen de woningen werd behandeld: verwarming, warm water, verlichting, gebruik van toestellen en watergebruik in het algemeen. De meest doeltreffende manier om tot rationeel energiegebruik te komen, is maatregelen te nemen bij de bouw van de huizen, bijvoorbeeld een degelijke isolatie of een goede plan-schikking. Maar lang niet alle besparende maatregelen kosten geld, benadrukte hij. Zo kan je de verwarming een graad lager zetten, zonder dat je het meteen koud krijgt.

Na de wetenschappelijke uiteenzetting was het de beurt aan de heer Claeys van de Bond Beter Leefmilieu. Hij sprak over een aantal ecologische motieven die voor een

rationeler energiegebruik pleiten. Ten eerste moeten wij er ons bewust van zijn dat de hoeveelheid fossiele brandstoffen niet oneindig is. Het duurt lang vooraleer ze aangemaakt zijn, en op een zuchtje van die tijd is die hoeveelheid opgebruikt. Ten tweede moeten wij ons ook bewust zijn van de gevolgen van ons veelvuldig energiegebruik. De gevolgen van het broeikas-effect zijn niet te overschatten: de temperatuur en het waterpeil zullen stijgen en de klimaatgordels zullen naar boven toe opschuiven.

Claeys vernoemde twee pijlers die absoluut onontbeerlijk zijn voor de milieuzorg aan de residenties van de KU Leuven. Enerzijds grondigheid in de aanpak: door een aantal technische ingrepen moet men efficiënt te werk gaan, anderzijds is een betrokkenheid van de bewoners, namelijk de studenten, noodzakelijk. Hier kan men

in het algemeen stellen dat het gedrag van iedereen, en dus niet alleen dat van de studenten moet veranderen. Sensibilisatie moet absoluut gebeuren, de mensen zijn zich niet ter dege bewust van het nonchalant en kwistig energieverbruik.

Het volgende deel van de studiedag bestond uit een aantal workshops. De aanwezigen werden in kleine groepen samengebracht om te discussiëren en te brainstormen over diverse aspecten van het rationeel energiegebruik: energievriendelijke apparaten, verwarming en isolatie, sanitair en waterverbruik, verlichting en armaturen, zonne-energie.

METINGEN

In de namiddag kon men de bekendmaking van de resultaten van de workshops bijwonen. Er waren enkele algemene tendensen op te merken binnen de resultaten. Ten eerste moet men door betere metingen een beter beeld krijgen van het juiste energiegebruik, zodoende dat men gericht kan werken naar een lager energiegebruik. Een tweede algemeenheid was dat het doorrekenen van de verwarmings- en elektriciteitskosten naar de studenten toe geen soelaas biedt. Eventueel de bedragen meedelen aan de studenten, om op die wijze te werken aan sensibilisering. Een laatste algemene opmerking behandelde de rendabiliteit. Hier is het onderscheid belangrijk tussen ecologische (het verbruik verminderen) en economische (minder gebruiken en er profijt uit halen) rentabiliteit. Het probleem dat zich hier stelt, is dat de KU Leuven (KUL) zijn energie, wegens de grote afname, erg goedkoop krijgt. Daardoor zullen grote investeringen moeilijk renderen.

Raf Van Hoorick van de dienst exploitatie en energiebeheer, sloot hierbij aan en voegde er aan toe dat het zo erbarmelijk gesteld is met bepaalde gebouwen dat men veranderingen zal moeten doorvoeren, zij het dan niet uit economische overwegingen dan wel uit ecologische.

De workshops hadden allemaal vrij voorspelbare resultaten, zoals het gebruik van spaar toiletten en regenwater, het plaatsen van een betere isolatie, enkel milieuvriendelijke apparaten aankopen. Slechts voor de workshop zonne-energie waren er geen echte concrete maatregelen voorgesteld. Een belangrijke faktor hierin is uiteraard het Belgische weer. De unief moet hier haar onderzoeks- en demonstratiefunctie opnemen.

De slotbeschouwingen van de dag kwamen van Jan De Vuyst. Hij pleitte ook voor eksakte metingen van de diverse posten van energieverbruik. Voorts wilde hij een algemene doorlichting en een tienjarenplan voor de universiteit. Maar niet enkel technische verbeteringen zijn belangrijk, ook een sensibilisering van de studenten en het personeel van de Alma Mater is van fundamenteel belang. De betrokkenheid en eventueel inspraak bij het zoeken naar oplossingen is onontbeerlijk voor het welslagen van het project. Hij wees er ook op dat de KUL wel degelijk inspanningen doet voor een milieuvriendelijker beleid, maar dat haast niemand dit weet. De voornemens van deze dag leken hem alvast een goede reden om met gebruikers, specialisten, koördinatoren en beheerders rond de tafel te gaan zitten.

Hoewel de opkomst voor de studiedag eerder beperkt was, — er waren slechts een dertigtal aanwezigen — kan men toch van een succes spreken, tenminste als het beleid van de KU Leuven rekening houdt met de aanbevelingen die op deze dag ontstonden. Want een ander probleem verschuilt zich in het zo goed als onbestaande beleid en de zeer versnipperde bevoegdheden van de verschillende diensten.

Katelijne Beerten

Indien je vragen hebt, kun je steeds mailen naar: sic@dsv.kuleuven.ac.be.

STUDENTEN LEREN ALLOCHTONE KINDEREN NEDERLANDS

Het verschil tussen are en hektare

Sinds een achttal jaar bestaat er in Leuven een project voor onderwijsbegeleiding van allochtone kinderen. Vier studenten van het Open Jaar werkten vorig jaar in het kader van hun lessen maatschappelijk werk mee.

De drijvende kracht achter het hele project is jezuiet Paul De Greef, ex-direkteur van het Sint-Jozefinstituut. Tijdens zijn loopbaan was hij sterk begaan met het onderwijsprobleem van de vluchtelingenkinderen. Hij startte zijn onderwijsbegeleiding toen er voor het eerst een Koerdisch meisje in de school aankwam. In haar thuisland had ze middelbaar onderwijs gevolgd, en dat wilde ze hier verderzetten. De Greef wilde haar die kans geven omdat hij overtuigd was van haar capaciteiten. Lessen Nederlands waren het logische gevolg. Gezien het grote succes, startte hij een project om ook andere allochtone kinderen onderwijsbegeleiding te geven. Hoewel in principe iedereen welkom was, bleken het in de praktijk toch vooral kinderen van Koerdische ouders te zijn die zich inschreven voor de onderwijskursus.

Vooraleer een gebrekkige kennis van het Nederlands blijkt een probleem te zijn voor veel allochtone jongeren. Meestal beschikken ze wel over voldoende intelligentie om mee te kunnen op school, maar vormt de taal de grootste hindernis. De oorzaken zijn gekend: hun ouders spreken amper Nederlands en op school klitten veel allochtone jongeren samen en spreken er hun moedertaal. Op termijn kan die taalachterstand problematisch worden. Doordat steeds meer woorden moeten gekend zijn, bestaat het gevaar dat de kinderen op school steeds meer geïsoleerd geraken en de brui geven aan hun studies. Met de gekende sociale gevolgen: geen werk, geen inkomen, uitsluiting. De Greef wil deze problemen ook voorkomen door ze bij de bron aan te pakken. Zo helpt hij zijn allochtone 'kinderen' vooral bij het maken van het huiswerk en het instuderen van de gezette stof. Dit alles lost de problemen echter niet op. Voor veel algemene vakken zoals

wetenschappen en maatschappelijke vorming, kunnen de jongeren alleen goede resultaten behalen door ze uit het hoofd te leren. Minder moeite hebben ze met wiskunde, waarvoor minder taalkennis vereist is.

De reacties op De Greefs onderwijsproject zijn zeker niet eenduidig positief. Zo liet Karel Dillen (Vlaams Blok) zich in het verleden zeer laagdunkend uit over het project. Ook op hulp van overheidswege hoeft hij niet te rekenen. Zo vroeg de pater twee jaar geleden subsidies aan bij het Ministerie van Welzijn en Onderwijs. Omdat men blijkbaar vindt dat de school zelf moet instaan voor de begeleiding van kinderen met onderwijsmoeilijkheden, werden die subsidies geweigerd.

BUSRIT

Sinds een paar jaar krijgt De Greef hulp van een aantal studenten Open Jaar, die in het kader van hun studie een aantal uren maatschappelijk werk moeten verrichten. Andries Meysroodt is een van die studenten. Hij is behoorlijk entoesiast over het project: "Het viel veel beter mee dan ik had verwacht. De kinderen zijn vrij intelligent en zijn goed in wiskunde en logisch redeneren, maar door het taalprobleem behaalden ze geen goede resultaten. Bijvoorbeeld bij het oplossen van een vraagstuk over de duur van een busrit kon een achtjarige niet verder, omdat hij de

betekenis van het woord 'duur' niet kon vatten. Eenmaal kwamen ze met begrippen als 'are' en 'hektare' aandragen, waarvan ik zelf het verschil moest gaan opzoeken." De sfeer in de klas was volgens Meysroodt vrij los. "Soms had ik wel moeite om de kinderen in bedwang te houden. Vooral tijdens de eerste begeleiding bleek het moeilijk om gezag af te dwingen. Sommigen wilden er vlug van af zijn door voor te liegen dat al hun huiswerk klaar was. Als begeleider moet je dan wel even op je tanden bijten en ze proberen te motiveren nog verder te doen."

Andries gaf de huiswerkbegeleiding meestal in de school van de kinderen. Een enkele keer gaf hij ook bijles bij de kinderen thuis. "De ouders waren heel gastvrij en dankbaar dat je hun kind wou helpen. Vooraf had je maar beter niets gegeten, want je kwam zeker met een overvolle maag buiten. Volgens de traditie moeten de Koerden de gast met spijs en drank verwennen, en dat heb ik aan den lijve kunnen ondervinden."

Caroline Leysen
Stijn Tormans
Ilse Lauwers

Wie zich geroepen voelt om mee te werken, kan altijd contact opnemen met Hassan Sezgin 016/35 09 50 of Paul De Greef zelve (016/29.42.35).

“Een enorm naïef geloof in de figuur van de leider”

Foewel de Amerikaanse presidentsverkiezingen verworpen zijn tot een Big Brother-show, vertellen ze veel over de maatschappijvisie van de doorsnee Amerikaan. Een visie van extremen: doodstraf of abortus, individualisme of solidariteit, Gore of Bush? Professor Vic Doyen, docent Amerikaanse literatuur aan de KU Leuven, analyseert een maatschappij die nog steeds gebaseerd lijkt te zijn op de Grote Droom.

Veto: De meeste Amerikanen kiezen democratisch of republikeins. Wat is het fundamentele verschil tussen beide politieke strekkingen?

Victor Doyen: «In de democratische partij staan de mens als sociaal wezen en de solidariteit centraal. De republikeinen kijken daarentegen naar de mens als een individu dat het zelf moet waarmaken. Zij trekken dan ook een groep van kiezers aan die het gemaakt hebben op eigen kracht en die vinden dat de anderen het ook maar op

eigen kracht moeten rooien, zonder hulp van de gemeenschap. Social medicine is bijvoorbeeld een heel vies woord voor die mensen, terwijl wij dit vanzelfsprekend

vinden. Je zou denken dat nu de Amerikaanse economie zo goed draait, de mensen massaal voor het democratische, meer sociale gedachtegoed zouden kiezen, maar dit is duidelijk niet het geval. Veel Amerikanen beschouwen die economie als hun verdienste en zeggen: “niet met onze centen”.

Veto: Welke groep mensen steunt de democraten?

Doyen: «Mensen die minder individualistisch zijn, die zich nog herinneren dat zij heel hard hebben moeten knokken, maar ook op anderen een beroep konden doen. Het gaat hier vaak om kinderen van ouders die 's morgens om vier uur opstonden om hun fruitwinkeltje open te houden zodat hun kinderen naar school konden gaan. Zodra deze kinderen het gemaakt hebben, komt er een splitsing. Diegenen die denken dat ze het allemaal aan zichzelf te danken hebben, stemmen voor Bush. De anderen, die overtuigd zijn van de hulp van de gemeenschap, stemmen democratisch.»

Veto: Beide kandidaten profileren zich als een family man en schrikken er niet voor terug om vrouw en kinderen op te voeren. Wat spreekt de Amerikanen hierin aan?

Doyen: «Het hele presidentsgebeuren is een grote show en daarom is uiterlijk vertoon zo belangrijk. De meeste Amerikanen nemen niet de moeite om het programma van de kandidaten te lezen. Als ze de man erachter kunnen vertrouwen, zal die het verder wel goed doen. Bijna alsof je je inschrijft bij een toeroperator waarvan je de reis leider kent en daaruit besluit dat de reis wel goed zal zijn. Dan vergeet men natuurlijk eventjes dat de senatoren en volksvertegenwoordigers de president dwars kunnen zitten, zoals dit op het ogenblik het geval is met een meerderheid van Republikeinen.»

NAÏEF

«Amerikanen hebben een enorm naïef geloof in de figuur van de leider. Dat verklaart waarom ze achter een onbenulligheid als Ronald Reagan konden staan. De man kon het goed zeggen, maar Reaganomics was totale waanzin. De Amerikaanse economie was slecht, maar Reagan bleef maar zeggen dat het goed was en plots stond de dollar aan achtentzestig frank. Zoiets moet op een gegeven moment als een kaartenhuisje in elkaar vallen.»

«Clinton is ook zo'n inspirerende figuur. Was die met zijn vingers van Monica Lewinsky afgebleven, dan was er geen enkel probleem geweest. In Frankrijk zouden ze

gezegd hebben: “Et alors?”, maar een Amerikaan denkt: “Die man kan ik niet meer vertrouwen”. En nu moet Clinton heel ver van Gore wegblijven om het beeld van de vaderfiguur niet in gevaar te brengen.»

Veto: Hoewel zijn maatschappij verre van perfect is, is de Amerikaan zeer gevoelig voor morele kwesties als de zaak Lewinsky.

Doyen: «Ik denk dat wij daar de term hypokriet voor zouden gebruiken, maar dat is voor de Amerikanen niet zo. Zij blijven bidden en zweren op de vlag, iedere dag opnieuw. Er zijn fouten in hun systeem, maar die kunnen ze op een juridisch verantwoorde manier oplossen. Dat rotsvast geloof in het systeem hangt samen met de Amerikaanse droom. Mensen zijn oorspronkelijk naar Amerika gegaan om een beter leven te leiden, en diegenen die het gemaakt hebben, geloven rotsvast in hun land en in de kansen die ze gekregen hebben. Voor iedere generatie die niet meer in de droom gelooft, staat er een nieuwe op die dat wel nog doet.»

EKSTREEM

Veto: Beide presidentskandidaten zijn voorstander van de doodstraf. Hoe kan de doodstraf zo populair blijven in een Westerse maatschappij?

Doyen: «Ik weet niet of alle Amerikanen voor de doodstraf zijn, maar misschien moeten we ook dit verklaren vanuit het naïeve geloof in het systeem. Waarom nog blijven betalen om iemand in leven te houden als de maatschappij volgens een volledig juist, rechtvaardig systeem besloten heeft dat zo iemand niet meer het recht heeft om te leven? Dat in praktijk tachtig procent van de veroordeelden zwarten zijn, stemt

natuurlijk tot nadenken over de rechtvaardigheid van dat systeem. Maar dat is een diepere vorm van nadenken die niet in de verkiezingsshow past.»

Veto: Men is voor de doodstraf, maar abortus mag niet.

Doyen: «Radikale voorstanders van de doodstraf kiezen tegelijk ook radikaal voor het ongeboren leven en zijn desnoeds bereid om daarvoor een abortusdokter ondersteeboren te schieten. Het zijn diezelfde mensen die hun kinderen destijds naar Vietnam stuurden, niet omdat het een rechtvaardige oorlog was, maar omdat de staat dat zo beslist had. Zij zijn rechts, geloven in law

and order en hebben een diep wantrouwen in het zelfbeoordelingsvermogen van de mens. Misschien is dat wel het verschil tussen links en rechts: links heeft gewoon meer vertrouwen in de mens, ook als sociaal wezen.»

Veto: Rechts vertrouwt wel op het zelfbeoordelingsvermogen als het gaat over het bezit van wapens.

Doyen: «Het recht op het bezit van wapens gaat terug tot de onafhankelijkheid toen de burgers zich mochten verenigen in militia's om zich te verdedigen tegen Engeland. Ik was in Washington in de periode dat Reagan werd neergeschoten door een fan van Jodie Foster. In plaats van van de gelegenheid gebruik te maken om eindelijk eens wat meer controle op wapens uit te oefenen, gebruikte Reagan een van zijn tekstlijnen uit een film waarin hij cowboy speelde: 'I forgot to dug!' (zucht). Het is toen dat ik gezien heb hoe sterk de NRA, The National Rifle Association, was. In hun databanken hebben zij toen de naam van elke volksvertegenwoordiger en senator opgezocht. De NRA weet of deze mensen voor of tegen wapens stemmen, maar ook met hoeveel stemmen zij de vorige verkiezingen gewonnen hebben. Binnen de week hadden alle NRA-leden een kaart gekregen die ze naar hun representative moesten sturen. Daarin werd duidelijk gemaakt dat er van hem verwacht werd dat hij het recht op het bezit van wapens zou verdedigen of dat het hem zuur zou kunnen opbreken.»

de begon dan allerlei lastige vragen te stellen. Daar is nu geen probleem meer mee. Wie wil registreren, kan registreren.»

«Het belangrijkste aan het systeem is het principe van 'winner take all': alle stemmen van een staat gaan naar één kandidaat. Dat maakt het nu zo gevaarlijk in staten als Oregon en Washington, waar de kiezers

«Voor iedere generatie die niet meer in de droom gelooft, staat er een nieuwe op die dat wel nog doet»

veel meer milieubewust zijn geworden en zullen kiezen voor Nader, die zich profileert als groene presidentskandidaat. Het gaat hier om een echte groene beweging, die met vrijwilligers en een zeer klein budget werkt. Ik heb gehoord dat één reclamespotje van Bush op de nationale televisie zoveel kost als de hele campagne van Nader. In ieder geval, Nader heeft een zeer trouw kiezerspubliek, dat meer sympathie koestert voor Gore dan voor Bush, maar wel stemmen van Gore afpakt. Dit zal mensen wakkerschudden binnen het Gore-platform.»

Veto: In een groot land als de Verenigde Staten lijkt nog veel centraal geregeld te worden. Strookt dit met de werkelijkheid?

Doyen: «Vooral op het vlak van buitenlands beleid komt Amerika als een blok naar buiten. Op binnenlands vlak is de autonomie van de verschillende staten zeer groot. Er heersen trouwens ook zeer grote mentaliteitsverschillen tussen de staten. In Philadelphia moet je je fles wijn in een gebarrikadeerde liquorstore kopen, terwijl je dit in andere staten gewoon in de supermarkt kan. Wie zijn rijbewijs in de ene staat haalt, moet in een andere staat opnieuw examen afleggen om het daar te laten gelden. Ook als dokter of leraar moet je dit doen. Wij vergeten soms dat de Verenigde Staten verenigd zijn zoals de staten van Europa, alleen hebben zij een veel sterkere, uniforme buitenlandse politiek.»

EERLIJK

Veto: Stemt de gemiddelde Amerikaan voor een ideologie of voor een persoon?

Doyen: «In de ogen van de Amerikanen vertegenwoordigt de persoon een ideologie. Ze stemmen bijvoorbeeld voor Bush met de gedachte in hun achterhoofd: 'Hij zal wel zorgen dat gedaan wordt waar ik achtersta'. Omdat Gore niet zo vlot overkomt, beginnen sommige kiezers te twijfelen. Ze zijn wel akkoord met de ideologie, maar denken dat de man niet charisma-tisch genoeg is om zijn programma waar te maken. Kan 'ie het wel waarmaken als 'ie niet kan lachen? Er zijn daarnaast nogal wat onbesliste stemmers die naar de verkiezingen kijken alsof het Big Brother is. Op wie ga ik ik deze week stemmen? Die mensen laten zich drijven door wat er op dat moment in de belangstelling staat. Dieper nadenken en een lange termijn-visie ontwikkelen is hun totaal vreemd.»

Annelies Baudonck
Loes Geuens
Inge Cloots

“De doodstraf is geen topic in deze verkiezingen”

Twee hanen met opgepoetst vederdek zijn klaar voor de grote run naar het Witte Huis op 7 november. Terwijl Gore nog steeds het Clinton-juk van zich probeert af te werpen, gaat Bush in het offensief en schildert Gore af als ‘the big spender’. En dan is er Ralph Nader, die derde kandidaat die ideologisch gezien het dichtst bij Gore staat, maar naar alle waarschijnlijkheid Bush aan de presidentstitel zal helpen. Een analyse door professor Bart Kerremans, politoloog aan de KU Leuven.

Veto: *Wat zijn de grote inhoudelijke breekpunten tussen Al Gore en George W. Bush?*

Bart Kerremans: «Gore en Bush hebben op drie domeinen fundamenteel verschillende plannen, zijnde belastingreduktie, onderwijs en medisch-sociale zekerheid. Op het vlak van belastingvermindering wil Bush het driedubbele van Gore besteden. Daarenboven zijn de reductievoorstellen van Bush voor alle bevolkingslagen. Dit is niet zo bij Gore: hij verbindt bepaalde voorwaarden aan het krijgen van belastingvermindering. Een familie die een bepaald inkomen heeft en een inschrijvingsgeld van 10 000 dollar moet betalen aan een universiteit, kan dit aftrekken van de belastingen. En hier zit het grote verschil: bij de plannen van Bush krijgen diegenen die meer dan 319 000 dollar per jaar verdienen de grootste voordelen. Terwijl het gemiddelde inkomen 40 000 dollar per jaar is. Bij het voorstel van Gore zal vooral de middenklasse baat hebben, namelijk diegenen die tussen de 30 000 en 100 000 dollar per jaar verdienen.»

Veto: *Gore richt zich vooral op de middenklasse. Doet hij dit ook in zijn onderwijsplannen?*

Kerremans: «Hier is het grote twistpunt tussen de twee: het financiële optreden van de federale overheid. Onderwijs is traditioneel een sektor die valt onder lokale- en staatsbevoegdheden en volgens Bush moet het onderwijs een zo groot mogelijke autonomie behouden. Gore wil ook hier het uitkeren van financiële middelen koppelen aan een aantal voorwaarden. De aanpak van Bush inzake onderwijs is sterk gebaseerd op het verbeteren van het onderwijs en het eventueel straffen van leerkrachten of scholen die niet voldoen aan een aantal criteria. Bij Gore gaat het meer om het financieren van nieuwe klaslokalen en het aanwerven van extra leerkrachten. Stof voor discussie zijn ook de *vouchers*, een soort van cheques die Bush aan middenklasse-gezinnen wil geven om de kinderen naar een goede privateschool te kunnen sturen. Dit vouchersysteem wordt radikaal verworpen door Gore.»

PRIVEEMARKT

Veto: *Wil Bush ook meer de priveetoer op inzake medische en sociale zekerheid?*

Kerremans: «Een van de grote vragen hier is of bejaarden beroep mogen doen op een soort verzekering voor de terugbetaling van voorgeschreven geneesmiddelen. Het gaat hier slechts om dertig procent van de ouderen, want voor zeventig procent bestaat er al een regeling. En inderdaad, Bush wil de mensen hier de priveemarkt opsturen, waar Gore voorstander is van een overheidsverzekeringssysteem.»

Veto: *Er is ook nogal wat te doen geweest rond het abortusstandpunt van Gore en de niet onbekende houding van Bush omtrent de doodstraf.*

Kerremans: «De doodstraf is geen topic in deze verkiezingen: ook Gore is geen tegenstander van de doodstraf. Vandaag tegenstander zijn in de Verenigde Staten zou zich alleen maar in het nadeel van de kandidaat werken. De abortuskwestie speelt eveneens geen expliciete rol in de huidige verkiezingsdebatten. De conservatieve Republikeinen houden zich bewust gedeisd over dit

onderwerp, Gore steekt het niet onder stoelen of banken dat hij voor de legalisering van abortus is. Wie van de twee uiteindelijk verkozen wordt, kan echter wel belangrijke reperkusies hebben op het vlak van abortus. De verkozen president zal op korte termijn drie nieuwe rechters moeten aanstellen in het Supreme Court. Als dit anti-abortusrechters zijn, bestaat de mogelijkheid dat de uitspraak van Supreme Court van 1973, die abortus onder bepaalde voorwaarden als legaal bestempelt, herroepen wordt.»

Veto: *Hoe zal het buitenlands beleid van de kandidaten er uitzien?*

Kerremans: «Bush en Gore hebben een zeer verschillende opvatting over het inzetten van Amerikaanse troepen in het buitenland. Bush wil enkel nog optreden in gebieden die behoren tot de fundamentele nationale belangen van Amerika. Het Midden-Oosten — en waarschijnlijk ook Columbia met zijn drugproblematiek — zouden nog in aanmerking komen voor militaire interventie, maar de Balkan bijvoorbeeld niet meer. Gore voert hier een heel andere politiek. Vooral tijdens de tweede regeerperiode van Clinton was hij een grote voorstander van een meer voluntaristische aanpak.»

DOSSIERKENNIS

Veto: *Het ligt nogal voor de hand dat Gore als vice-president veel meer beleidservaring heeft dan Bush als gouverneur van Texas. Speelt dit in het voordeel van Gore?*

Kerremans: «Ze komen wel allebei uit een belangrijke politieke familie. Al Gore is de zoon van Al Gore senior die senator voor Tennessee is geweest en bij Bush hoeven we natuurlijk geen tekeningetje te maken. Ze hebben dus allebei politiek met de paplepel binnen gekregen. Op het vlak van buitenlandse politiek ligt Gore wel lengtes voor op Bush. Bovendien heeft hij ook een geweldige dossierkennis. Bush delegeert meer en beslist op basis van adviezen, terwijl Gore de dossiers veel meer zelf wil beheersen.»

Veto: *Hoe liggen de geografische machtsverhoudingen tussen Democraten en Republikeinen op dit ogenblik?*

Noord-Oosten is Gore heel populair, maar niet overal. Pennsylvania heeft hij bijvoorbeeld niet achter zich, wat toch heel belangrijk is aangezien deze staat veel zetels heeft in het kiescollege. Bush heeft heel duidelijk een grote populariteit in de Great Plains: zelfs Arkansas en Tennessee zouden in zijn handen vallen, terwijl dat de thuishavens zijn van Clinton en Gore. De Deep South is ook helemaal voor Bush, maar niet Florida waar de broer van Bush nochtans gouverneur is.»

«Opvallend bij deze verkiezingen is dat Nader, een presidentskandidaat van de groene partij, het verschil kan maken tussen Bush en Gore. In een aantal *battle-ground states* (Washington, Oregon, Minnesota, Wisconsin en Michigan) haalt Gore een lager percentage dan Bush omdat een deel van de linkse stemmen wordt aangehouden door Nader. Indien Nader niet zou deelnemen, zouden deze verkiezingen met een vrij grote zekerheid in het voordeel van Gore uitdraaien. Maar nu zou het kunnen dat Nader de zetel in het Witte Huis aan Bush geeft.»

Veto: *De media spelen klassiek een heel grote rol in de Amerikaanse presidentsverkiezingen. Op de democratische konventie heeft Gore zich echter hardop afgevraagd wat het volk wilde: een mediafiguur of een echte president. Zijn de Amerikanen het mediasirkus rond de presidentsverkiezingen beu?*

kamera's op hem gericht waren en niet uit een plotse opwelling van grenzeloze liefde voor zijn vrouw. De man die dus een beetje houten is naar de media toe probeerde hier wel degelijk het imago van de *familyman* op te hangen.»

«Ook uit de debatten blijkt de grote rol van de media. Bush speelt het duidelijk op stijl, humor en redelijk eenvoudige slogans. Het probleem van Gore is dat hij zich veel te vaak laat verleiden tot technische discussies en het moeilijk heeft om op een gevatte manier zijn boodschap over te brengen. Ik heb de indruk dat de manier waarop je overkomt meer weegt, waarmee ik niet

bedoel dat voor de Amerikanen inhoud niet belangrijk is. Ze gaan echter puur op de media af, want verkiezingsprogramma's lezen doen ze niet.»

RISKANT

Veto: *Wat is de rol van Clinton en Bush senior in deze verkiezingen?*

Kerremans: «Bush senior is totaal afwezig. Bush junior heeft wel beroep kunnen doen op de medewerkers en contacten van zijn vader. Voor Gore kan het tegelijkertijd riskant en bevorderlijk zijn om Clinton op te voeren. Als president hebben de Amerikanen hem altijd weten te appreciëren, maar als persoon vinden ze hem onbetrouwbaar. Omwille van die laatste reden wil Gore Clinton uit zijn campagne houden. De aanduiding van Lieberman als *runningmate*is daar een duidelijk teken van. Lieberman was de eerste Demokraat die zware kritiek gaf op het gedrag van Clinton in de Lewinsky-affaire. Door Clinton bewust buiten zijn campagne te houden, kan Gore wel minder fel op de huidige economische welvaart inspelen en dit zou hem wel eens zuur kunnen opbreken.»

Veto: *Mocht Gore verkozen worden, zal hij dan evenveel problemen krijgen met het kongres als Clinton?*

Kerremans: «Er wordt op 7 november ook een nieuw kongres gekozen. Mocht dit opnieuw Republikeins zijn dan zal Gore hier toch minder hinder van ondervinden dan Clinton. Clinton is een zeer controversieel figuur: er bestaat bij verschillende Republikeinse kongresleden een bijna persoonlijke haat ten aanzien van Clinton. Gore wordt meer gezien als een betrouwbaar persoon.»

Veto: *Wie zal deze verkiezingen winnen?*

Kerremans: «Om een antwoord op die vraag te geven moet je niet kijken naar de nationale peilingen, maar naar de peilingen per staat. Afgaande daarop denk ik dat het Bush zal worden. Hij heeft tijdens het laatste presidentiële debat Gore in het defensief gedrongen door hem als *big spender* af te schilderen en Gore slaagt er niet in om te bewijzen dat dat niet waar is.»

Inge Cloots
Loes Geuens

“Amerikanen gaan puur op de **media** af,
want **lezen** doen
verkiezingsprogramma's
ze niet”

Kerremans: «Er zijn een paar merkwaardige evoluties. Zo krijgt Gore momenteel de steun van Californië terwijl die staat tijdens de jaren '80 Republikeins was. Ook in het

Kerremans: «Een kleine voetnoot bij die uitspraak: Gore heeft vlak daarvoor een innige zoen aan zijn vrouw gegeven. Die kus is zeker en vast gegeven omdat de

De zestig zonen van de socialist

Op één oktober jongstleden ging Luc Huyse op emeritaat. Ietwat vervroegd, niet om te stoppen met werken, maar om buiten de universiteit verder te werken. De huis socioloog van de rechtsfaculteit maakte geen onopgemerkte passage aan onze Alma Mater. Zijn inzichten omtrent democratisch onderwijs en zijn politieke betrokkenheid vormden het onderwerp van menige discussie en deden soms zelfs flink wat stof opwaaien.

Veto: *De democratisering van het onderwijs is altijd een van de aandachtspunten in uw carrière geweest. Wat inspireerde u daartoe?*

Luc Huyse: «Ik denk dat dat het enige thema is in heel mijn loopbaan dat rechtstreeks met mijn herkomst samenhangt. Mijn thuis was een doordeweeks arbeidersgezin: vader was drukkersgast, moeder diende bij de betere families. Ik was in de wijk wel niet de eerste die studeerde — een bakkersjongen was jezuïet geworden. Alhoewel, zo doordeweeks was mijn gezin dan toch niet. Mijn vader kwam via zijn job in contact met boeken en mijn moeder werkte bij een franstalige bourgeoisfamilie. Zo had ik dus toch zicht op een andere wereld. De vraag naar wat arbeiderskinderen tegenhoudt om te studeren, heeft mij altijd geïntrigeerd. Is het financieel te moeilijk of zijn er andere, meer cultureel bepaalde factoren in het spel?»

«Enkele zaken zijn mij altijd bijgebleven. Om bijvoorbeeld naar de universiteit te kunnen gaan, had ik een studiebeurs nodig. Daarvoor moest ik naar Gent trekken om een soort ingangsexamen mee te doen. Alleen wie slaagde, kreeg een beurs. Wie daar achteraf ook bleek gezeten te hebben, was Wilfried Martens. De instelling die de beurzen verstrekte, heette *het fonds der meestbegaafden*. Om in het tweede jaar nog een beurs te kunnen krijgen, moest ik onderscheiding halen. Dat waren problemen die mijn klasgenoten niet tegenkwamen. In 1959-'60 heb ik dan mijn eindverhandeling over de problematiek van de arbeiderskinderen en hogere studies gemaakt. Ik bezocht daarvoor toen zestig arbeidersgezinnen wier zonen toen in hun eerste jaar aan de universiteit zaten. Dochters gingen toen helemaal nog niet naar de universiteit. Meteen bleek dat er naast een financiële drempel ook een zeer grote culturele drempel was. Ik ben de problematiek sindsdien blijven volgen.»

Veto: *Uw eerste grote publikatie inzake de democratisering van het onderwijs, in de buitenbaan, lokte veel reacties uit, ook in de politieke wereld. De opvolger van dit werk in 1992 kreeg al heel wat minder aandacht. Tegenwoordig is democratisering van het onderwijs eigenlijk geen topic meer, zeker niet in de politiek. Wat moeten we daaruit besluiten?*

Huyse: «Waarom die interesse er is gekomen in het begin van de jaren zestig? Je had toen een hele serie maatregelen, bijvoorbeeld inzake studiebeurzen. Het is gemakkelijk die evolutie te zien als een soort opstoot van rechtvaardigheid. Dat zal wel meegespeeld hebben, maar het belangrijkste was dat men op dat moment in een strijd gewikkeld was met het Oostblok. Die strijd was niet louter militair. Het Oostblok lag voor op het Westen. Kwa intellect en verzilvering van dat intellect hadden wij

een achterstand goed te maken. Er heerste toen wat paniek: men was de strijd niet aan het verliezen op het strijdveld, maar in de labo's. Ten tweede begon men toen ook te beseffen dat de welvaarts groei gebonden was aan investering in talent, hierdoor kwam de democratisering van het onderwijs vooraan op de politieke agenda. Zodra die meer economische drijfveren verdwenen, toen de economische groei verslaptte en de koude oorlog op zijn laatste benen liep, zag men dat de aandacht voor die democratisering wegebde. De etische motivering zal er wel geweest zijn, maar dat was niet de belangrijkste factor. Ik denk dat dit tot op vandaag geldt. Natuurlijk studeren er nu meer arbeiderskinderen en komen ook meisjes naar het hoger onderwijs, maar de *basic inequality* blijft.»

DEMOKRATISERING

Veto: *In uw tweede In de buitenbaan van 1992 kwam u tot de konklusie dat vooral de zogenaamde culturele drempels de studiekeuze bemoeilijken. Hoe kan je die 'ontastbare' drempels eigenlijk wegwerken? Kan de wetgever dat wel?*

Huyse: «Je moet weten dat bepaalde van die culturele drempels wel degelijk ergens een materiële grondslag hebben. De afstand die mensen persipiëren tussen hen en de universiteit kan je bijvoorbeeld verkleinen door een universiteit dichterbij hen te brengen. Je kan de universiteit bijvoorbeeld dichterbij hen inplanten, zodat ze er meer informatie over hebben, er meer zicht op

Huyse: «Demokratisering in die betekenis gaat natuurlijk over het beleid van de universiteit en niet over de toegang tot de universiteit. Het is een thema dat ik eerlijk gezegd niet zo goed gevolgd heb. Er is in die optiek in elk geval een zeer grote sprong voorwaarts gemaakt na mei '68. Dat was trouwens de enige echte geslaagde studentenrevolte in mijn ogen. Ze was geslaagd in een dubbel opzicht. Laat ons beginnen bij de kant van het beleid. Al die jaren heb ik in de rechtsfaculteit kunnen samenwerken met excellente studenten-vertegenwoordigers uit de onderwijscommissies en er een doeltreffende participatie ondervonden. Die participatie was zeker een verrijking in vergelijking met de periode voor '68. Maar ook van de kant van de student was het een sukses.»

«Nu duikt de vraag opnieuw op. De mensen zijn blijkbaar niet meer tevreden met de verworvenheden. Of heeft het te maken met het huidige beleid? Dan is de frustratie maar tijdelijk. Of is het een structureel probleem? Ik weet het niet. Maar ik koppel daar een andere vraag aan. Als de zeggenschap van de studenten toeneemt, kunnen die studentenvertegenwoordigers dan wel de verantwoordelijkheid opnemen voor hun medestudenten? Zijn ze daarvoor voldoende geëquipeerd? Is er wel voldoende democratie onder de studenten? Ik volg

mijn mouw. Onderzoek is hetgeen waarop je als academicus gekwalificeerd wordt. Niet onderwijs of maatschappelijke dienstverlening. Onderzoek is beter kwantificeerbaar.»

«De druk op de onderwijspijler is echter ook enorm toegenomen en dat komt omdat men op sluipende wijze een heel aantal maatregelen heeft ingevoerd die heel studentvriendelijk zijn, maar die maken

“We zoeken het waar nog wat licht is, maar ik vrees dat we eigenlijk de duisternis in moeten”

dat je als docent meer aan je studenten gebonden bent dan vroeger. Neem bijvoorbeeld de academische kalender: we beginnen een week vroeger, er is een week minder paasvakantie, de examenperi-

ode duurt langer. Wanneer schrijf ik dan, wanneer volg ik congressen? Maar het zit ook in andere maatregelen. Bijvoorbeeld het recht om examens in te kijken. Als bij mij tien procent van de studenten die regeling toepast, zijn dat honderdtwintig examens die ik stap voor stap moet overlopen. Ik ben daar doodongelukkig mee geweest de laatste jaren. Artikel 40 bis van het examenreglement (het recht op een gespreide examenregeling doorheen het jaar wegens uitzonderlijke omstandigheden, nc/kr) is nog zo'n maatregel. De tijd die in zo'n examen kruipt, is onvoorstelbaar.»

«Door al die kleine verworvenheden van de studenten wordt het docentenkorps

onder heel zware druk gezet. Met demotivatie of vroegtijdige *burn-out* tot gevolg. En nu kan de universiteit haar personeel niet meer houden. Dat noem ik een mislukte studentenrevolte, om verschillende redenen. Eén: ze is niet altijd door de studenten bevochten, ze is vaak ingegeven door de concurrentie met andere universiteiten. Twee: doordat ze zo ontmoedigend werkt voor het academisch personeel, zou ze wel eens op lange termijn fataal kunnen zijn voor de universiteit. En drie: het is niet goed voor de studenten. Als er één nieuw thema is in de huidige sociologie, is het dat onze wereld razendsnel verandert, dat je met grote onzekerheden wordt gekonfronteerd en dat je mensen moet wapenen om die wereld tegemoet te treden. Maar wat doen we? We bepamperen onze studenten zodanig, dat ik vrees dat ze in die wereld van veranderlijkheid zich nooit staande zullen kunnen houden. Maar men maakt zich niet populair

door zo'n standpunt te verkondigen.»

Veto: *Maar waar pleit u dan voor? Maatschappelijke dienstverlening afschaffen? Artikel 40 bis afschaffen?*

Huyse: Laat ik duidelijk zijn. Maatschappelijke dienstverlening is essentieel, daar raken we niet aan, integendeel! Je kan niet verwachten dat een maatschappij miljarden in een instelling pompt zonder dat zij het recht heeft op wederdiensten. Wat die andere zaken betreft, neem nu dat artikel 40 bis: ik kan dat voor medische redenen aannemen, tot op het moment dat je ook dislektie aanvaardt als medische reden, dat ligt voor mij al heel wat moeilijker. Maar als je 40 bis ook toestaat voor zogezegde topsporters. Vooral als je de slaagsijfers van die begunstigen bekijkt: die zijn uitermate mager. En ik herhaal het nogmaals: die maatregelen zijn vooral ingegeven door concurrentiële redenen.

(foto Katelijne Beerten)

hebben. Je kan een deel van die culturele handicap dus wel via materiële weg oplossen. En dat is ook gebeurd, denken we bijvoorbeeld aan de inplanting van de Kulak. Om één anekdote te geven: toen ik hier als eerstejaars toekwam, had mijn moeder in mijn valies een grijze stofjas gestopt. In het middelbaar droegen wij op de speelplaats immers altijd zo'n jas om onze kleren te beschermen. Mijn moeder dacht dus dat wij speeltijd hadden. Mijn ouders hadden een absoluut gebrek aan directe vertrouwdheid met de unief. Dat is ook een cultureel tekort, maar dat kun je wegwerken.»

Veto: *Binnen de huidige studentenbeweging in Leuven spreekt iedereen de laatste weken weer veel over het democratisch onderwijs. Democratie betekent hier het krijgen van meer inspraak. Vindt u de eisen van de studenten terecht?*

de materie niet genoeg om er meer dan gemeenplaatsen over te verkondigen.»

MISLUKT

Veto: *U sprak over mislukte studentenrevolte(s).*

Huyse: «Het is iets helemaal anders, maar het houdt mij zeer sterk bezig de laatste tijd. Oorspronkelijk dacht ik dat het kwam doordat ik ouder werd en vlugger ging zeuren, maar mijn jongere collega's ondervinden hetzelfde. Het gaat over de druk op het docentenkorps die slag om slinger is toegelaten de voorbije jaren. Kijk: er zijn drie pijlers voor het docentenkorps: onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Maatschappelijke dienstverlening, zeker in de menswetenschappen, is een veel zwaardere opdracht geworden dan vroeger. Mij trekt men dagelijks drie à vier maal aan

Veto: *Nochtans is niet iedereen het er over eens dat die maatschappelijke dienstverlening zo essentieel is. Vooral voor sociologen staat dat wel eens ter discussie. Bepaalde collega's van u leggen er de nadruk op dat sociologie, die ideologie-ontsluitend moet zijn, een zeer objectieve wetenschap van de maatschappij moet zijn. Te veel maatschappelijke betrokkenheid zou het onderzoek wel eens van zijn wetenschappelijke objectiviteit kunnen ontdoen, zo stellen zij.*

Huysse: «Ja maar, maatschappelijke dienstverlening in een medische fakulteit of een rechtenfakulteit ligt toch voor de hand. Die maatschappelijke dienstverlening voedt ook het onderzoek en het onderwijs.»

«Wie beweert dat hij of zij objectief is in het wetenschappelijke leven, dwaalt in feite. Totale wetenschappelijke objectiviteit is compleet uitgesloten, je moet er wel naar streven. En de grootste waarborg daartoe ligt bij je vakgenoten. Had ik de laatste dertig jaar stelselmatig een bepaalde opinie doorgedreven in mijn onderzoek, was ik al twintig jaar geleden door mijn vakgenoten afgesloten. De historicus die over de eetgewoonten in Babylonië spreekt, heeft minder problemen dan de socioloog die over hervorming van justitie spreekt.»

IDEOLOGIE

Veto: *U geeft dus duidelijk te kennen voor welke waarden u staat. Recentelijk ontstond er naar aanleiding van professor Lamine discussie of een duidelijke ideologische keuze wel kan aan de KU Leuven. Heeft uzelf al nare ervaringen hieromtrent gehad binnen de universiteit?*

Huysse: «Ga eens het septemnummer van Ons Leven van 1982 opzoeken in de bibliotheek. Daar wordt resoluut gepleit voor mijn ontslag. Bij de opening van hetzelfde jaar stonden de leden van het Katholiek Vlaams Hoogstudenten Verbond (KVHV) met pet en lint aan de ingang van de grote aula met pamfletten waarin mijn ontslag werd geëist omdat toen duidelijk geworden was dat ik socialist was. De toenmalige rektor, De Somer, een schitterend rektor trouwens, een man die voor was op zijn tijd, heeft dat toen compleet stilgelegd. Daarom heb ik nu voor voorzichtigheid gepleit. Je moet mensen niet direkt dwingen tot ontslag. Ik heb diezelfde ervaring gehad. Wie zegt hoe het klimaat binnen vijftien jaar aan deze universiteit zal zijn? Gaan het dan niet mensen uit andere strekkingen zijn die het slachtoffer worden? Nu er is wel een verschil. Ik was geen kandidaat van de SP en ik heb nooit het volledige programma van die partij onderschreven. Niemand heeft mij bijvoorbeeld horen pleiten voor abortus.»

ONTZUILING

Veto: *In uw politieke nalatenschap heeft de ontzuiling een prominente rol gespeeld. Toch blijkt nu dat die verzuiling niet alleen negatieve kanten had. Een van die positieve kanten was dat de burger zich wel nauwer bij de politiek betrokken voelde. Er werd immers "voor hem gezorgd". Nu lijkt de kloof met de burger groter dan ooit.*

Huysse: «Ik denk dat het voor de studenten nu moeilijk is om te begrijpen hoe gesloten die zuilen waren in de jaren zestig, zeventig en een stuk in de jaren tachtig. In de jaren zeventig wordt duidelijk dat ik geen CVP'er ben. Tussen 1970 en 1991 zal De Standaard geen enkel boek van mij bespreken. Omdat ik een renegaat ben, een verrader. Informatieverstrekking was zeer zuilgebonden. Dat gold evenzeer aan socialistische of liberale zijde overigens. Prof worden in Brussel met een Leuven diploma was uitgesloten en omgekeerd. Ik was de eerste die hier een assistent van de Vrije Universiteit Brussel (VUB) binnenbracht aan de Leuvense rechtsfakulteit en dat werd mij niet in dank afgenomen. Wij waren geobsedeerd door de negatieve kanten van de verzuiling, door wat daar uit voortvloeide zoals de hokjesgeest.»

“We bepamperen studenten zodanig dat ze zich in onze veranderlijke wereld nooit staande zullen kunnen houden”

«Wat we toen inderdaad niet zagen, was dat die zuilen inderdaad bindmiddel waren tussen top en basis. We keken eenzijdig naar de schaduwzijde. Nu is er daar dus een vacuüm, maar dat wordt voor een deel al ingevuld, bijvoorbeeld door de media en door niet-verzuilde initiatieven. Dat vacuüm is er nu nog voor een deel, maar het opvullen met wat we dertig jaar geleden hadden, dat liever niet.»

MONDIAAL

Veto: *De laatste tijd heeft u het nieuws gehaald met uw pleidooi voor een politieke herverkeveling. Ondertussen zijn drie partijen zich aan het vernieuwen. Maar de partijen zelf lijken niet te weten waarheen. Kan men wel herverkevelen zonder een zeer concrete inspiratie?*

Huysse: «Het is waar: het ontbreekt onze politiek duidelijk aan projecten. Er zijn nochtans wat katjes te geselen. Het is wel duidelijk dat onze problemen een grensoverschrijdende dimensie hebben, veel meer dan vroeger: veiligheid, migratie, milieuvervuiling, desindustrialisering. Waar we naar op zoek zijn, zijn alomvattende projecten zoals men die in de negentiende eeuw had. Het gaat dus niet om nieuwe namen, nieuwe structuren. Rond welke tegenstellingen draaien we vandaag?»

«De drie tegenstellingen waar we in België projecten rond bouwen, hebben niet meer genoeg draagkracht om de hele politiek te beheersen. Die drie tegenstellingen waren de levensbeschouwelijke, de kommunautaire en de sociaal-economische. Op wereldvlak dienen dezelfde drie thema's zich echter aan: levensbeschouwelijk is er de kwestie van de invloed van de godsdienst op de staat, sociaal-economisch is er natuurlijk de Noord-Zuid-verhouding. En de wereld heeft ook zijn kommunautaire kwesties: laten we de veramerikanisering doorgaan of niet? In welke mate dulden we etnische verscheidenheid? Ik vrees dus dat die grote projecten alleen op het mondiale vlak te bespreken zijn.»

VERANTWOORDING

Veto: *Zijn de politieke partijen op dit moment dan teveel naast elkaar met dezelfde zaken bezig?*

Huysse: «Ze zijn ook teveel met België alleen bezig. Let op, die mondiale problemen hebben natuurlijk hun weerslag op België. Ik toon het probleem soms aan met een metafoor: iemand komt een dronkaard tegen die zijn autosleutels zoekt onder een lantaarnpaal, maar ze niet vindt. Als de man gevraagd wordt of hij zeker is dat hij zijn sleutels daar verloren heeft, zegt hij: "Nee, ginder verder, maar daar is geen licht om ernaar te zoeken." En dat is ons probleem op dit moment. We zoeken het waar nog wat licht is, maar ik vrees dat we eigenlijk de duisternis inmoeten.»

Veto: *U zegt ook dat politiek aan legitimiteit moet winnen. Wat bedoelt u daarmee? Is er meer transparantie en verantwoording aan de burger nodig over politieke beslissingen of moet het kiesstelsel hervormd worden?*

Huysse: «Ik trek het kiesstelsel zoals het

nu is niet in twijfel, maar het is niet meer voldoende. Kiescampagnes worden bijvoorbeeld meer en meer bepaald door het moment zodat je eigenlijk niet meer in staat bent om een generatie politici ter verantwoording te roepen. De agenda voor de verkiezingen wordt bij wijze van spreken vier weken voor de verkiezingen gemaakt

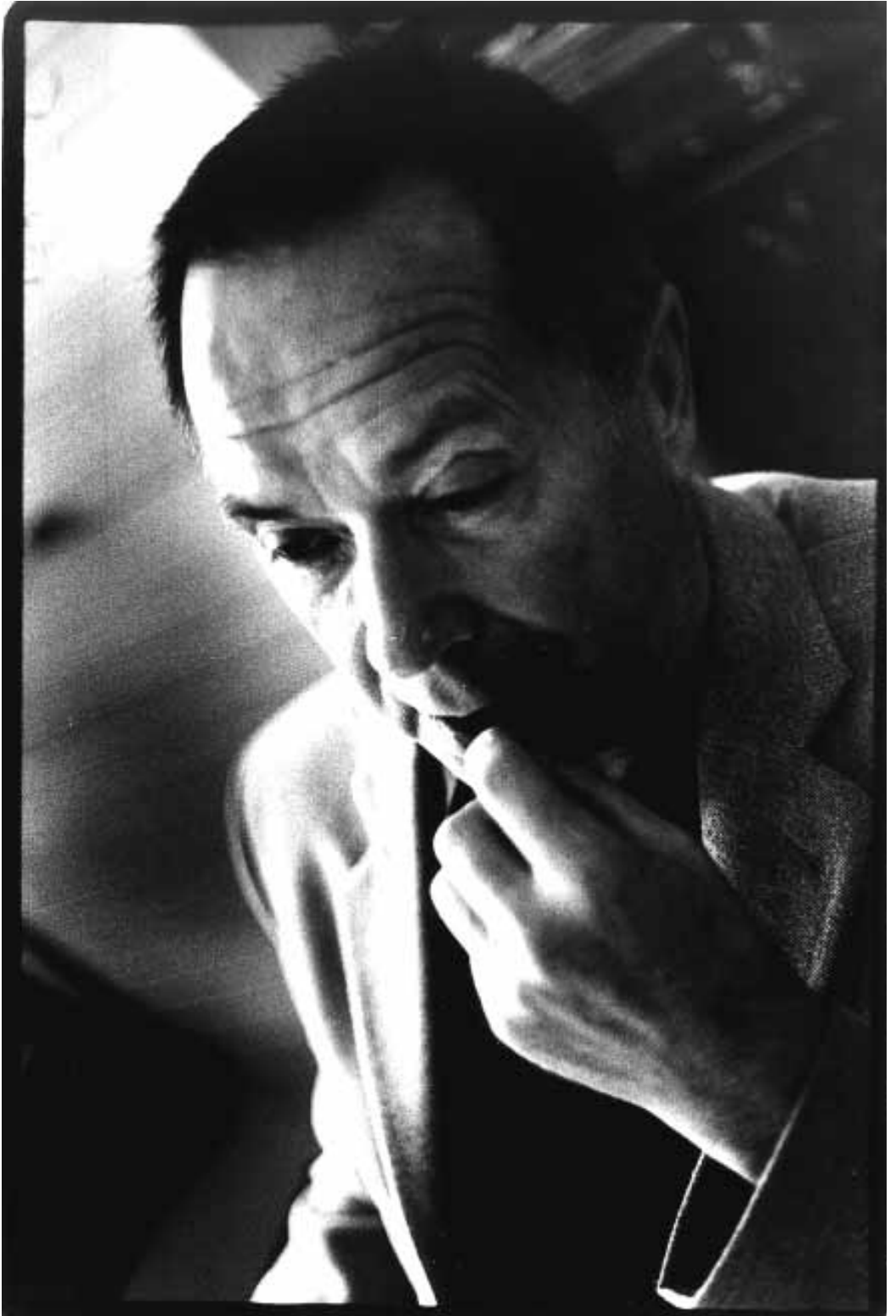
en alles wat daaraan voorafgaat, valt daarbuiten. Verkiezingen moeten worden aangevuld met technieken van accountability en verantwoordelijkheid.»

Veto: *Hoe ziet u dat dan concreet?*

Huysse: «Neem bijvoorbeeld het aftreden van de Europese Commissie. Dat is niet gebeurd na een motie van wantrouwen van het Europees Parlement maar na een verslag van Wijzen. Tussen april '94 en herfst '99 zijn er negentien topfiguren uit de Belgische politiek en omgeving verdwenen. Bij geen enkele van die mensen is dat gebeurd na verkiezingen, maar na verwijten van

altijd vanop de eerste rij gevolgd. Nu trekt u naar Afrika, voor de studie van nieuwe regimes daar. Hooft u niet thuis in de frontlijn op het transnationale nivo?

Huysse: «Is er een mondiale probleem dan Afrika, het verloren continent? Maar misschien is wat zich in Afrika afspeelt onze toekomst. Wat is het verschil tussen Joegoslavië en Sierra Leone? Niet zo bijster veel, hoor! Als ik het heb over het feit dat Afrika onze toekomst is, heb ik het bijvoorbeeld over bepaalde mechanismen die daar tot chaos leiden en die hier ook aanwezig kunnen zijn. Komt daarbij dat Afrika een

(foto Katelijne Beerten)

gebrek aan transparantie, gebrek aan verantwoordelijkheidszin. Dus eigenlijk zijn we bezig. Alleen zijn die technieken waardoor die mensen hebben moeten aftreden niet zo duidelijk.»

Veto: *Gaan die nieuwe technieken die u net aanhaalt politieke uitsluiting van de lagere klassen oplossen? Het zijn op dit moment vooral de media die politici ter verantwoording roepen. In hoeverre vinden de lagere sociale klassen een stem in die media?*

Huysse: «Politieke uitsluiting van de laaggeschoolden is eigenlijk van alle tijden, behalve misschien in de absolute bloeiperiode van het socialisme. Vandaag is er een groter risico. Men mag zeker de stemplicht niet afschaffen. Die technieken van accountability vragen ook vaardigheden die die mensen niet bezitten. Ik vind dit een enorme uitdaging, het heropvissen van die mensen in het politieke bestel. En wat daar het sterkst in speelt, is het onderwijs en de arbeid. Wie op die twee gebieden uitgesloten wordt, kan men niet politiek integreren.»

Veto: *U heeft het zelf al aangehaald. De traditionele staat lijkt steeds meer naar de achtergrond te verdwijnen ten voordele van transnationale instellingen. U hebt de Belgische politiek*

ziekte is waarvan je niet geneest. Eens je er geweest bent, wil je terug. Waarom weet ik niet, maar ik voel dat ook. Velen vinden dat je eigenlijk in Afrika pas echt kunt leven. Maar mijn thuisbasis blijft hier.»

Veto: *Hoe heeft het proces dat u in uw werk heeft doorgemaakt een weerslag gehad op uw persoonlijkheid?*

Huysse: «Ik denk daar weinig over na. Ik neem de dingen zoals ze komen. Op één continuïteit in mijn persoonlijkheid wil ik wel wijzen. Ik geloof wel niet in de dooddoener die zegt dat "wie niet links is op zijn twintigste heeft geen hart, wie nog links is als hij oud is, geen hersenen". Ik kan me niet voorstellen dat vechten voor sociale gelijkheid als je drieënzestig bent wijst op een gebrek aan hersenen.»

**Nikolas Cloet
Kathleen Raskin**

“De rust doet hen echt goed”

In augustus dit jaar werd een nieuw asielcentrum geopend te Wingene. Isabelle De Meyer heeft al in verschillende asielcentra gewerkt en is nu adjunct-direkteur voor de honderd vluchtelingen die in het West-Vlaamse dorp worden opgevangen.

Veto: Toen er voor het eerst sprake was van een asielcentrum in Wingene, waren de burgemeester en plaatselijke bevolking niet echt opgezet met het plan van de regering. Nu lijken de gemoederen min of meer bedaard. Heeft men de mensen van het dorp op een bepaalde manier begeleid?

Isabelle De Meyer: «Eigenlijk was er niet echt veel tegenstand, slechts een kort protest. Dat wijkt ik louter aan de angst die op dat moment onder de bewoners heerste. Wij hebben een informatievergadering georganiseerd in de gemeente. Daar kwamen heel wat mensen naar toe en dat waren niet alleen mensen die zich positief opstelden tegenover de komst van het asielcentrum. Een paar dagen voordat de vluchtelingen arriveerden werd het centrum opengesteld voor de buurtbewoners. Verder wordt er maandelijks een informatiekranje verspreid in de buurt van het asielcentrum, het Sint-Pietersveld.»

Veto: Het opvangcentrum is een Rode Kruis opvangcentrum.

De Meyer: «Ja, naast asielcentra van de staat zoals bijvoorbeeld het Klein Kasteeltje, bestaan er ook opvangcentra voor vluchtelingen die onder leiding staan van het Rode Kruis. We hebben een konventie met het ministerie dat we in het kader van de vluchtelingenproblematiek humanitaire hulp mogen bieden. Aanvankelijk ging het om een opvang voor Bosnische vluchtelingen die louter zes maanden duurde. Momenteel werken we ook in het kader van permanente opvangcentra. Een ander opvangcentrum van het Rode Kruis is in Deinze gevestigd: daar worden minderjarigen opgevangen die alleen aankomen in ons land.»

MIXEN

Veto: Is er een welbepaalde groep vluchtelingen die in Wingene wordt opgevangen?

De Meyer: «Wij hebben plaats voor honderd

mensen. We herbergen momenteel twintig verschillende nationaliteiten. Velen komen uit het Oostblok, daarnaast zijn er ook nog veel mensen uit Afghanistan en Iran. Het is niet zo dat een welbepaalde nationaliteit of groep naar een bepaald opvangcentrum wordt gestuurd. Mensen die in ons land asiel aanvragen, wenden zich tot het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Iemand van de dispatchingcel wijst hen toe aan een asielcentrum. Dat gebeurt eigenlijk met de natte vinger. Men probeert de mensen zoveel mogelijk te mixen. Het is wel zo dat vluchtelingen die op de luchthaven asiel aanvragen, onmiddellijk naar een gesloten opvangcentrum worden gestuurd.»

Veto: Wingene ligt een eind van Brussel. Zorgt dat niet voor problemen, aangezien alle dossiers in Brussel behandeld worden?

De Meyer: «Dat is inderdaad niet altijd even gemakkelijk. Wanneer de asielzoeker naar Wingene wordt doorgestuurd, krijgen wij 's middags bericht. De vluchteling krijgt een treinticket en wij gaan hen aan het station halen. In het kader van de procedure moeten mensen vaak vier tot vijf keer naar Brussel. Soms wacht men een hele dag tevergeefs in Brussel en komt men terug zonder dat er een interview werd afgenomen.»

WITLOOF

Veto: De vluchtelingen moeten wachten tot hun dossier behandeld is. Organiseren jullie animatie- en integratieactiviteiten?

De Meyer: «Vier halve dagen wordt er Nederlandse les gegeven. Daar is ontzettend veel vraag naar. Uiteindelijk woont men — zelfs al wordt het dossier afgekeurd — een hele tijd in België. We ervaren dat de mensen veel hebben aan deze lessen. Voor de kinderen is er naschoolse begeleiding. We gaan ook zwemmen. Er wordt kookles gegeven, want bijvoorbeeld witloof kennen vele vreemdelingen niet. In dit opvangcentrum koken de mensen — in tegenstelling tot in vele andere opvangcentra — zelf. De mensen hebben een hele dag tijd, de infrastructuur laat het toe en vele vluchtelingen houden niet van de Belgische grootkeuken. Twee keer per week krijgt men een voed-

selmand met allerhande ingrediënten. Nu en dan wordt er eens een knutselavond georganiseerd, een informatie-avond over België, een filmavond. Er is een bibliotheek, waar men boeken kan uitlenen. En vrijdagavond wordt het praatkafé georganiseerd.»

Veto: Is de taalkloof niet te groot voor de kinderen, die naar school gaan?

De Meyer: «Alle kinderen gaan naar school, zelfs de kleuters. Voor de kleuters is er geen specifieke opvang voorzien. In de lagere school, is er een onthaalklas voor anderstaligen. In de namiddag zitten de kinderen samen met hun leeftijdsgenoten.»

Veto: Maakten jullie al mee dat iemands dossier afgewezen werd? Wat gebeurt er dan precies?

De Meyer: «Momenteel geldt een viermaandenregel omdat er te weinig opvangplaatsen zijn. Vroeger werden sommige vluchtelingen opgevangen in asielcentra, terwijl anderen meteen OCMW-steun kregen. Hierop kwam vooral in augustus '99 — toen Kosovaren massaal toestroomden — reactie vanuit de centra. Men vond het een diskriminatie dat sommige mensen meteen OCMW-steun kregen terwijl anderen in een centrum moesten wachten. Om die reden is het nu zo geregeld dat elke vluchteling vier maanden naar een opvangcentrum gaat en vervolgens OCMW-steun aanvraagt. Zodat er een konstante doorstroming bestaat. Wij zijn pas in augustus geopend. De procedure duurt langer dan vier maanden. Bijgevolg hebben we tot nog toe geen illegalen gehad. Indien we mensen die hier wonen toch illegaal zouden worden, gaan we hen niet manu militari buitenzetten. Zo'n delicate kwestie wordt geval per geval bekeken. Het asielcentrum kan aanvragen dat de asielzoeker vrijwillig terug naar zijn land kan vertrekken. Het gebeurt ook dat mensen plots niet meer terugkeren en in de illegaliteit verdwijnen. Sommigen trachten verder te trekken naar een ander land en wagen daar hun kans.»

Veto: Wat vindt u van de nieuwe maatregel die premier Verhofstadt in zijn beleidsverklaring voorstelde om enkel nog materiële OCMW-steun aan asielzoekers toe te kennen?

De Meyer: «Ik vind de maatregel op zich niet slecht. Soms wordt er misbruik gemaakt van de huidige regeling. Er zijn mensen die

de vier maanden in het opvangcentrum 'uitzitten' om daarna OCMW-steun te verkrijgen. Wanneer de 10 000 extra opvangplaatsen die de regering beloofde er zullen zijn, vervalt het nut van de maatregel.»

PERMISSIE

Veto: Zijn de mensen er tevreden mee dat ze in Wingene geplaatst zijn?

De Meyer: «De meesten vinden het hier goed. Vooral voor gezinnen met kinderen is het hier ideaal. Eigenlijk geldt dat ook voor alleenstaanden: vele mensen komen uit een oorlogssituatie en de rust doet hen echt goed. Het is wel zo dat men zeven nachten per maand permissie mag vragen om het centrum te verlaten. Daar wordt wel gebruik van gemaakt. Een grootstad biedt zowel voor- als nadelen. In Brussel zijn er ontzettend veel vreemde gemeenschappen. Dat is prettig voor een vluchteling: wij zijn uiteindelijk ook blij als we in het

buitenland een Belg tegenkomen. Toch hoor je vaak dat gezinnen niet zo graag in de grootstad zouden wonen, want daar wonen al te veel vreemdelingen, zeggen ze. Een gezin, wiens dossier inmiddels aanvaard is, is in Wingene blijven wonen.»

Nathalie Van Leuven
Nikolas Cloet

HET JONGE WINGENSE ASIELCENTRUM

Swingpaleis midden de velden

Waar Wingene enkele jaren geleden bekend stond om zijn varkenspest, zorgde een nieuw asielcentrum, dat in augustus zijn deuren opende voor nieuwe en 'vreemde' prikkelingen. Het opvangcentrum zelf lijkt volledig opgeborgen in de velden en afgesloten van de dorpswereld. Toch hebben de asielzoekers het er tijdelijk naar hun zin.

Na een lange tocht tussen de donkere velden, waar een Wingense kafeehouder zes kilometer voordien nog voor waarschuwde in termen van "Je rijdt toch niet alleen", komt men uiteindelijk aan in Sint-Pietersveld, een gehucht van Wingene. De decentralisering van de vluchtelingencentra lijkt duidelijk gelukt. Naast de jeugdinstelling — voor kleine criminelen en kinderen uit probleemgezinnen die men nergens anders weet te steken — en enkele villaatjes, geeft het asielcentrum de gehele buurt verder kleur.

Twee waakvlammen aan de ingang en een bord, met woorden als *welcome to*

Said, Alili. zetten meteen de toon. Hier huist een familiale, landelijke sfeer. Aan de receptie hangen inschrijvingsformulieren, één voor mannen en één voor vrouwen om te gaan zwemmen.

ALKOHOLVRIJ

Zoals elke vrijdag is er een praatkafé gepland in de bar. Met dit initiatief geeft men de plaatselijke bevolking en de asielzoekers de kans elkaar beter te leren kennen. De vluchtelingen hebben wel zin in een gesprek. Of ze graag in Wingene zitten? "Ja." Hadden ze niet liever in Brussel gezeten? "We hadden natuurlijk niet te kiezen. Maar Antwerpen, ja, dat zou wel eens heel leuk kunnen geweest zijn." Op de vraag waarom ze hun land zijn ontvlucht, zijn ze nogal ontwijkend: *Problems. Trouble*. En ook: *no writing please*. De asielzoekers zijn de interviews duidelijk beu. Ze stellen liever zelf de vragen. "Welke rivier stroomt er door Antwerpen? Wat studeer je? Ben je nog vrij?" Ondertussen op de dansvloer leven de kindjes zich uit. Ze genieten van een zakje chips van vijf frank. De ouderen moeten het doen met alcoholvrij bier.

Vijf frank voor een pakje chips is natuurlijk goedkoop, maar de vluchtelingen moeten het ook met weinig geld stellen. Bijklassen kunnen ze. Maximum één klus per week. Honderd frank per klus. Vijf of tien frank is ook de richtprijs in de winkel, bij de asielzoekers bekend als 'the shop', waar kleren hangen die de dorpsbewoners en sympathisanten aan het asielcentrum schonken. Met de opbrengst van dat geld wordt nieuw ondergoed en kousen aangekocht.

WASMAND

In de bibliotheek staan een computer en vele Engelse leesboeken. Isabelle De Meyer, adjunct-verantwoordelijke van het opvangcentrum vertelt ons: "We hebben momenteel een groot probleem wat Russische boeken betreft. Ik kan die boeken natuurlijk bij de Slegte kopen, maar het probleem bestaat erin dat je de inhoud niet kent. Gezien de politieke achtergrond van de vluchtelingen, moet je daar toch heel sterk rekening mee houden." Een klasje staat open voor taallessen voor de volwassenen en naschoolse begeleiding voor de kinderen. Verder is er nog

een naakamertje en een hok vol wasmanden en etenswaren.

Twee keer per week krijgt men een voedselmand toegewezen. Met die levensmiddelen kan men een persoonlijk potje samenstellen. Koken, wassen en slapen, gebeurt in een van de paviljoentjes. De kandidaat-vluchtelingen hebben er elk een klein vertrekje. Wanneer we binnenkomen, antwoordt een Zuiderse vrouw "goewenavond". Een brede glimlach siert haar lippen. Met enige trots toont ze haar kamertje. Veel zal ze niet gewoon zijn, want naast de ingebouwde kast blijken de twee eenpersoonsbedden de enige meubels te zijn. Daartegenover staat dan wel een goed uitgeruste keuken en een ruime ontspanningszaal. Daar kijkt de vrouw met haar lotgenoten televisie. De sterren van het swingpaleis zorgen er zowaar voor een filosofische noot: "Que sera, sera. whatever will be, will be."

Nikolas Cloet
Nathalie Van Leuven

“De gemeente wil wel naar een oplossing zoeken”

An het begin van deze zomer waren er de eerste geruchten, eind augustus was het een feit: Wingene kreeg een opvangcentrum voor asielzoekers. Het paviljoen in het Sint-Pietersveld staat sindsdien open voor een honderdtal vluchtelingen.

Veto: Wanneer bent u voor het eerst op de hoogte gesteld van de plannen voor een asielcentrum in Wingene?

Hendrik Verkest: «De eerste berichten over het plan van het kabinet van Vande Lanotte (SP) om in Wingene een asielcen-

«Ik stond op een bouwwerf in Nieuwpoort en ze vroegen me om 's avonds naar het kabinet van Vande Lanotte te gaan, wat ik geweigerd heb. Als tegenvoorstel heb ik geopperd om een datum af te spreken die voor alle partijen haalbaar was. Uiteindelijk hadden ze door dat de gemeente Wingene ook op haar strepen stond en belegden ze een vergadering hier op het gemeentehuis met de minister, zijn kabinetssjef en de kabinetsverantwoordelijke voor asielcentra.

NATUURGEBIED

Veto: Hoe was de houding vanuit de gemeente tegenover het voorstel?

Verkest: «Oorspronkelijk hebben we ons nogal negatief opgesteld in deze materie. Geen enkel gemeentebestuur is vragende partij voor een asielcentrum. Niet omdat we een anti-vreemdelingenhouding hebben, maar omdat het sowieso problemen met zich meebrengt. In Wingene is het wel zo dat het opvangcentrum zes kilometer van de dorpskern ligt, midden in een natuurgebied. De mensen die daar dichtbij wonen hebben natuurlijk iets van “het gemeentebestuur heeft makkelijk praten, ze wonen er ver vanaf”. We waren van mening dat we die gevoelens van angst niet naast ons neer mochten leggen. Integendeel, we wilden die gevoelens bevestigen door er voldoende aandacht aan te besteden.»

“Je mag je er niet mee moeien of je bent direkt deel van het Vlaams Blok-kamp en dus racist”

«Ik ben van mening dat wanneer je niet ingaat op die gevoelens van angst, je de mensen in de richting van het Vlaams Blok duwt. Wat we ook stelden in onze eerste reactie was dat er aan de overkant van de straat een gesloten jeugdcentrum is. Dit gesloten centrum bevindt zich weliswaar op grondbedrijf Ruisselede, maar het is zeer dichtbij. De druk die daar van uit gaat, mag men niet onderschatten: soms lopen die jongeren weg en dan moet de rijkswacht die gaan zoeken. Dan kan het gebeuren dat er plots twintig rijkswachters voor je deur staan omdat iemand zich verschuilt heeft in de schuur achter in de tuin. Ook het gesloten centrum vond dat asielcentrum geen goed idee: de combinatie van het gesloten centrum waar er veel jongeren van vreemde origine verblijven en een asielcentrum in de buurt kon hun opvoedingsproject verstoren.»

STROMING

Veto: Het centrum is er ondanks de negatieve geruchten toch gekomen. Hoe is de besluitvorming verlopen?

Verkest: «Toen we beseften dat we de komst van het asielcentrum niet konden verhinderen, zijn we aan tafel gaan zitten om te vernemen wat nu precies het doel was van Binnenlandse Zaken. Zo konden ook zij vernemen hoe men er in Wingene over dacht. Want het is heel belangrijk dat de traditionele partijen het debat over veiligheid en vluchtelingen niet uit de weg gaan. Mijn mening is namelijk dat het cordon sanitaire speelt op de partij en niet a priori op elk thema dat zij aanraken. Bepaalde thema's moeten we durven aanpakken. Want soms krijg ik de indruk dat groen-links een strategie heeft waarmee men het blok in stand houdt om zo te vermijden dat er een rechts-democratische stroming ontstaat. Ze

willen verhinderen dat de traditionele partijen zich met de grond van de zaak bezig houden, tenminste als het over de vreemdelingenproblematiek gaat.»

Veto: Ervaart u dat ook op gemeentelijk vlak?

Verkest: «Men vroeg me om elke dag de rijkswacht of politie te laten patrouilleren. Ik heb opdracht gegeven aan de verantwoordelijke wijkagent om mij elke week een verslag te geven zodat ik weet hoeveel mensen er zitten en van welke nationaliteiten. Maar dan krijg je het verwijt dat je uitgaat van het vooroordeel dat iedere asielzoeker die hier aankomt een potentiële misdadiger is. Je mag je er niet mee moeien of je bent direkt deel van het Vlaams Blok-kamp en dus racist. Terwijl het belangrijk is de gepaste maatregelen te nemen. Zo toon je dat je de gevoelens van de mensen die in de omgeving wonen respecteert. Door mogelijke problemen te negeren krijg je net de omgekeerde reactie, dan drijf je mensen naar het Vlaams Blok toe.»

AVERECHTS

Veto: Zijn er concrete afspraken gemaakt tussen de gemeente en het asielcentrum?

Verkest: «Een van onze afspraken is dat de asielzoekers niet op de terrasjes mogen zitten tijdens de werkuren. Mij maakt het niet uit of ze een pint drinken of niet, maar voor veel mensen heeft dit een totaal vertekend beeld. En dat leidt dan weer tot problemen en lokt averechtse reacties bij de mensen uit. Dat zijn dingen die je moet durven afspreken. Het is ook een manier om zowel voor de inwoners van Wingene als voor de asielzoekers aandacht te hebben.»

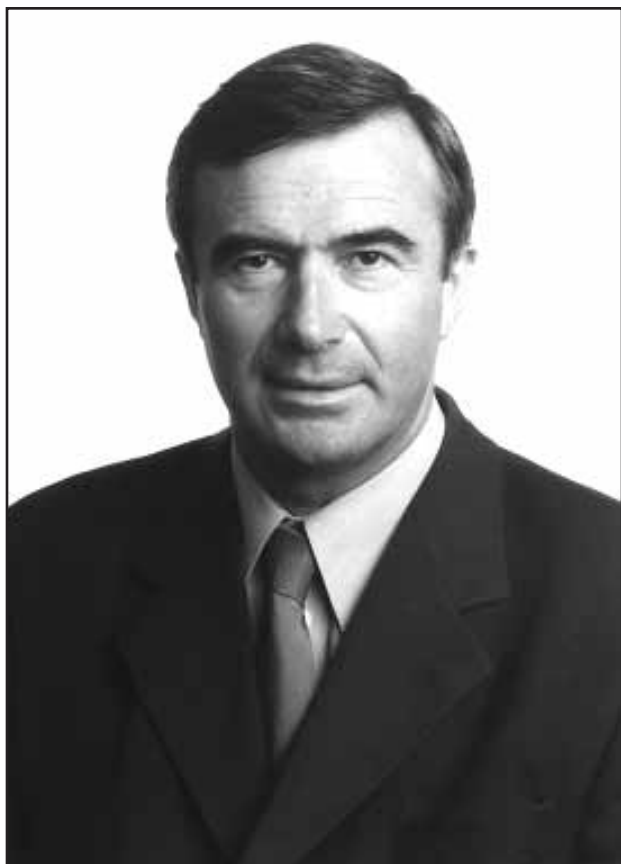
«Daarom hebben we van het begin af aan gezegd dat we een buurtwerker wilden die zich met deze problematiek zou bezig houden. Bedoeling is dat die persoon een zeer grote vertrouwelijkheid krijgt met de inwoners van het centrum en zij met hem. We hebben dan wel eerst een torenhoog conflict gehad met het Rode Kruis omdat ze die persoon in hun eigen organisatie wilden inschakelen. Die buurtwerker werd supplementair betaald door Binnenlandse Zaken voor het Rode Kruis. Als zij hem echter volledig in hun eigen werking inschakelden, was dat voor hen een kostprijsverlaging. Onze reactie was eenvoudig: ofwel moeten we die buurtwerker niet meer ofwel wordt hij ingeschakeld om het werk te doen dat hij verondersteld is te doen, namelijk zich bezighouden met die buurt. We hebben vervolgens gevraagd om die persoon een GSM te kopen zodat hij ten allen tijde bereikbaar was voor ons en ook steeds de politie en het gemeentebestuur kon bereiken. Als er iets fout zou gaan, dan is hij namelijk de aangewezen persoon om naar toe te gaan. Hij kent de mensen en is vertrouwd met de werking van het centrum. En dan is het belangrijk om vlug contact met elkaar te hebben.»

CONTAINER

«Een andere afspraak die we gemaakt hebben betreft de kinderen die nog leerplichtig zijn. Daar werden we direkt gekonfronteerd met een zeer praktisch probleem: de school in Wingene was bezig met een uitbreidingsdossier. Er was dus sowieso al te weinig plaats. Daarom zijn er klascontainers bijgekomen om die extra capaciteit aan te kunnen. Bovendien zijn er leerkrachten aan-

geworven om die kinderen op te vangen. Ook Beernem en Maria-Aalter, twee aanpalende gemeenten, hadden zelf al contact opgenomen met ons omdat ze bereid waren enkele van die kinderen op te vangen. In elk geval verloopt de samenwerking met de scholen heel positief.»

«Verder zijn de problemen uiteindelijk vrij beperkt. Vorige week kregen we wel klachten van dames die zich er niet mee konden verzoenen dat de vrouwen van het asielcentrum ook kwamen zwemmen in het gemeentelijk zwembad. Dat geval zijn we nu aan het uitzoeken: van wie komen die klach-

(foto Pieter Van der Aa)

trum op te richten, kwamen net voor de zomer via informele kanalen. Ze waren al een tijdje koortsachtig op zoek naar een lokatie in West-Vlaanderen — de asielcentra in De Haan en in Oostende waren toen al gesloten. We hadden ook al eens de vraag gekregen van het OCMW van Brugge om op rekening van de stad Brugge het leegstaand paviljoen aan het Sint-Pietersveld (Wingene), eigendom van de Vlaamse Gemeenschap, te openen als opvangcentrum voor asielzoekers. Een voorstel dat we afgevoerd hebben, omdat we toen al aanvoelden dat Binnenlandse Zaken zelf wel in Wingene zou neerstrijken — hoewel men dit feit langere tijd ontkend heeft. Uiteindelijk kreeg ik dan toch bevestiging van die plannen.»

ten precies, hoeveel klagen er en waarom klagen ze? Dan kunnen we eventueel naar een oplossing zoeken, zonder natuurlijk een instrument te zijn van een anders racistische ideeën. Met dat zwemmen is er ook het probleem dat sommige vrouwen niet mogen zwemmen in aanwezigheid van een mannelijke redder. De gemeente wil wel naar een oplossing zoeken, maar zonder er een extra financiële kost voor te maken.»

KAART

Veto: Vormt het asielcentrum een extra belasting voor diensten als de burgerlijke stand en het OCMW?

Verkest: «Voor de burgerlijke stand vergt het wel een extra inspanning. Soms duurt het even vooraleer alle papierwerk in orde is. Het OCMW daarentegen krijgt er geen extra werk door. Het is namelijk zo dat gemeenten die een opvangcentrum hebben geen asielzoekers meer doorgestuurd krijgen die na vier maanden een centrum mogen verlaten.»

Veto: Zijn er reacties gekomen op het asielcentrum bij de gemeenteraadsverkiezingen?

Verkest: «Het asielcentrum is uiteindelijk eind augustus geopend omdat we de afspraak hadden dit niet te doen vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen. Zo wilden we vermijden dat anderen in de kaart zouden spelen van negatieve gevoelens die er leven ten aanzien van het centrum. Het Vlaams Blok heeft er wel proberen munt uit te slaan door vergaderingen te beleggen hier in Wingene, maar gelukkig zonder enig resultaat. Sommige van die meetings zijn zelfs afgelast wegens gebrek aan belangstelling. De oorspronkelijke idee van Filip Dewinter (Vlaams Blok) om hier met een Vlaams Blok-lijst op te komen is dan ook niet doorgegaan.»

Marie-Anne Dedeurwaerdere

Dossier voedselveiligheid

De gemiddelde Europeaan is zeer bezorgd over wat er op zijn of haar bord komt. Allerlei voedselschandalen - en crisissen wakkerden de angst verder aan. De Europese Unie probeert aan de wensen van de konsument tegemoet te komen door een zeer strikt, sterk controlegericht voedselbeleid te voeren. Veto nam de schoffel ter hand en spit enkele heikele zaakjes om. In dit nummer vindt u een mini-dossier over bovine spongiforme encefalopathie of BSE. In de volgende Veto's komen het gebruik van pesticiden en biologische teelt en de veiligheidsaspecten van genetisch gemanipuleerde voedingsmiddelen nog aan bod. Smakelijk!

Fijna tweehonderdduizend gekke koeien, meer dan tachtig Creutzfeldt-Jakobdoden. De Europese Unie (EU) beweert alles onder controle te hebben en vaardigt de ene maatregel na de andere uit. Zijn deze voldoende of staat het verorden van een hamburgertje nog steeds gelijk aan een spelletje Russische roelette?

In de tweede helft van de jaren tachtig constateert men in het Verenigd Koninkrijk (VK) de eerste gevallen van bovine spongiforme encefalopathie (BSE), ook wel gekkekoeienziekte genoemd. Tot 1987 is er slechts sprake van een kleine vijfhonderd gevallen, maar na 1990 schieten de cijfers exponentieel de hoogte in, met een piek in 1992: meer dan 37 000 dolle koeien. Daarna daalt het aantal gevallen gestaag tot 2 157 BSE-runderen in 1999. Vanaf 1991 krijgen ook andere Europese landen met BSE te maken, met name Frankrijk, Zwitserland en Portugal. Nederland, Luxemburg en België volgen in 1997. De voorlopige cijfers van 2000 tonen aan dat in België, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Portugal, Zwitserland, Groot-Brittannië en Ierland de gekkekoeienziekte nog niet tot het verleden behoort.

Om verdere verspreiding te voorkomen legt de Europese Unie in 1990 een eerste uitvoerverbod van runderen en bepaald runderafval op aan het VK. Kalveren jonger dan zes maanden mogen wel geëxporteerd worden op voorwaarde dat ze voor de leeftijd van zes maanden geslacht worden in het land van bestemming. Omdat er vermoedens zijn dat de verwerking van vleesbeendermeel geleid heeft tot de verspreiding van BSE, verbiedt de Europese Unie in 1994 de verwerking van vlees- en beendermeel van zoogdieren in het voedsel van herkauwers.

AFGESLACHT

Op 20 maart 1996 kondigt de Britse regering op een vrij onbeholpen manier aan dat met BSE besmet rundvlees waarschijnlijk de oorzaak is van een aantal mysterieuze sterfgevallen. Het gaat om enkele mensen die op zeer jonge leeftijd leken te dementeren. Na verder onderzoek besluiten wetenschappers dat het gaat om een variant van de ziekte van Creutzfeldt-Jakob, die de hersenen omvormt tot een sponsachtige massa. Het nieuws slaat in als een bom. Binnen de week kondigt de Europese Unie een wereldwijd exportverbod van rundvlees en rundvleesproducten af voor het VK. De Britten gaan over tot grote vernietigingsacties: vier en een half miljoen runderen jonger dan dertig maanden worden preventief afgeslacht. Verder dienen de Britten een systeem te ontwikkelen om de herkomst van het rundvlees dat in de winkels ligt te achterhalen. Ook procedures in slachthuizen worden verstrengd.

In het VK stort de rundvleesproductie van de ene dag op de andere in. In totaal zal de hele kwestie de Britse regering 320 miljard frank kosten, wat de Britten motiveert om de beste leerling van de klas te worden. Vanaf 1996 mag aan geen enkel dier in de veehouderij nog zoogdierenmeel toegediend worden. Pas in augustus 1999 worden de inspanningen beloond en heft de EU het verbod op de export van rundvlees voorwaardelijk en gedeeltelijk op.

De Europese Unie is ondertussen goed

GEKKEKOEIENCRISIS IN EUROPA

Geen idee, meneer

wakker geworden en neemt verdere maatregelen. In juli 1997 verbiedt de Commissie alle gebruik van zogenaamd 'gespecificeerd risikomateriaal' (SRM) in dierlijke en menselijke voedselketens. SRM's omvatten de hersenen, het ruggenmerg, de ogen en de milt van runderen, schapen en geiten ouder dan twaalf maanden. In april 2000 volgen maatregelen die moeten leiden tot een snellere opsporing van BSE bij runderen. Twee maanden later vaardigt de Commissie een besluit uit dat de lidstaten verplicht om alle dierlijke weefsels die een risico kunnen inhouden met betrekking tot de verspreiding van BSE te verwijderen uit de voedsel- en voederketen. Verder verbiedt de Commissie bepaalde slachttechnieken.

WORST

Geen overbodige maatregel, zo blijkt. Amper een maand later verklaart een hooggeplaatst Brits onderzoeker dat de vleesverwerkende technieken van de jaren tachtig hebben geleid tot BSE-besmetting van consumptievlees. Vlees dat aan het beenderstelsel van runderen bleef hangen, werd destijds met hogedruksputten verwijderd, waardoor deeltjes van het zeer besmettelijke ruggenmerg het vlees konden kontamineren. Dit vlees werd vervolgens verwerkt in goedkope producten als hamburgers, worstjes, smeeworst en babyvoeding.

draaglijke traagheid van de implementatie van de Europese wetgeving. Het verbod op SRM's van 1997 trad pas op 1 januari 2000 in werking. De controles van dieren op BSE waarvan in april van dit jaar sprake was, zullen vanaf 1 januari 2001 effectief van start gaan. De risikovolle dierlijke weefsels die men in juni uit de menselijke en dierlijke voedselketen wou weren, hebben er nog vrolijk in gesirkuleerd tot 1 oktober 2000. Tot 1 april 2001 geldt het verbod trouwens niet voor derde landen die vlees invoeren naar de EU. Ook de gevaarlijke slachttechnieken worden niet verboden tot oudejaarsavond 2000.

VIJF

Toegegeven, de implementatie van wetgeving mag wat tijd vragen, maar ondertussen vindt men in tien verschillende Europese landen runderen die besmet zijn met BSE. Toegegeven, de veestapels waarin deze dieren leefden werden meteen vernietigd, maar niets garandeert dat de gevonden BSE-runderen de enige zijn. Sterker nog, Zwitserland, Frankrijk en Ierland werkten het laatste jaar snelle testmethodes uit, waarmee men bij dode dieren die bij leven nog geen symptomen vertoonden toch BSE kan vaststellen. En wat blijkt: er zijn veel meer BSE-gevallen dat oorspronkelijk gedacht. De Fransen testen afgekeurd, maar ogen-

mogelijk ook besmetting veroorzaken, konden nog verwerkt worden tot 1 oktober. En tot het eind van dit jaar kunnen gevaarlijke slachttechnieken verder gebruikt worden. Conclusie: via de dierlijke voedselketen is er een kans op verdere uitbreiding van BSE en via de menselijke voedselketen kunnen nog meer mensen besmet worden met Creutzfeldt-Jakob.

DROEFHEID

Om de laatste hoop de grond in te boren: ook België ontspringt de dans niet. De allereerste koe met BSE wordt in 1997 ontdekt, maar tot veevoeder vormalen omdat men denkt dat het om een vorm van hondsdolheid gaat. Wanneer in 1994 de verwerking van beendermeel in veevoeder voor herkauwers wordt verboden, neemt de Belgische overheid niet de moeite om de voorraden in beslag te nemen of de naleving van het verbod te controleren. Pas in 1998 voert de overheid de controles op, wat meteen leidt tot de ontdekking van zes gekke koeien. Europese wetenschappers stellen echter dat het Belgische controlesysteem pas in 1999 echt operationeel was. Hoeveel BSE-koeien zijn er ondertussen in onze hamburgers gedraaid? Geen idee, meneer.

Er komt geen einde aan de droefheid. In 1996 plaatst de Amerikaanse overheid een groep Europese schapen onder quarantaine. Het betreft een normale Amerikaanse voorzorg tegen skrapie, een veel voorkomende hersenziekte bij schapen die niet overdraagbaar is op de mens. De voorzorgsmaatregel wordt echter verlengd wanneer duidelijk wordt dat heel wat Europese schapen beendermeel te eten hebben gekregen dat afkomstig was van gekke koeien. Bovendien vertoont het hersenweefsel van vier schapen uit de kudde gelijkenissen met het hersenweefsel van BSE-runderen.

SCHAAP

Een sluitende bewijsvoering is er niet, maar ook de Wetenschappelijke Stuurgroep van de EU waarschuwt in 1998 voor de overdracht van BSE op schapen en geiten door het opvoeden van besmet beendermeel. Indien dit zo is, dient de EU voor schapen en geiten even drastische maatregelen te nemen als voor runderen. Tot nogtoe ondernam de EU deze drastische maatregelen niet, goed wetende dat veertig miljoen Britse schapen jarenlang BSE-besmet meel te eten hebben gekregen. Van geen enkel Brits schaap kon bewezen worden dat het BSE had, maar skrapie en BSE zijn enkel van elkaar te onderscheiden bij uitgebreide laboratorische tests.

Wanneer en of we de resultaten van al dit moois gaan zien, is niet duidelijk. De inkubatieperiode bij dieren bedraagt vier tot vijf jaar, bij de mens gaat het vermoedelijk om een tiental jaar. Als we er van uitgaan dat er vanaf pakweg eind 2000 effectieve maatregelen getroffen zijn, bestaat de mogelijkheid van een BSE-epidemie tot 2004 en een uitbarsting van Creutzfeldt-Jakob tot 2010. Wegens de grote wetenschappelijke onzekerheid blijft het tot dan echter koffiedik kijken.

Loes Geuens

(foto archief)

Vorige maand ging de Commissie nog een stapje verder: om alle soorten contaminatie via de voederketen te vermijden, zullen in de toekomst enkel nog producten aan diervoeder mogen worden toegevoegd als deze ook geschikt blijken voor menselijke consumptie.

Op dit moment lijkt de BSE-crisis onder controle: een globale daling van het aantal BSE-runderen, geen risico-materialen in menselijke of dierlijke voeding meer, nieuwe opsporings- en controletechnieken, geen gevaarlijke slachttechnieken meer, opheffing van het Britse uitvoerverbod. Alles peis en vree? Niet dus. Primo is er de on-

schijnlijk normaal vee en vee van noodslachtingen en normale slachtingen met de nieuwe methode. Resultaat: vijf maal meer BSE-gevallen kwamen aan het licht.

Waar zijn de niet-ontdekte BSE-runderen naartoe? In de menselijke en/of dierlijke voedselketen, want - o ironie - het officiële snelle-test-programma treedt pas in werking op 1 januari 2001. Wie deze informatie bij elkaar puzzelt, kan tot de volgende conclusies komen. Een bepaald aantal BSE-runderen werd niet ontdekt. Tot 1 januari van dit jaar konden risico-delen van deze runderen verwerkt worden in dierlijk en menselijk voedsel. Andere weefsels, die

ANALYSE: BSE EN CREUTZFELDT-JAKOB

De ziekte is overdraagbaar

De beestjes BSE en Creutzfeldt-Jakob, die de laatste jaren nooit geziene paniek zaaiden in West-Europa, laten zich niet vangen. Zeker is dat beide ziektes dodelijk zijn en de hersenen omzetten in een sponsachtige massa. Oorzaken, besmetting, mogelijke epidemies en effectieve maatregelen blijven voorlopig echter een groot vraagteken.

Bovine spongiforme encephalopathie (BSE), in de volksmond ook wel gekkekoeienziekte genoemd, is een ziekte waarbij in de hersenen van runderen gaten gevormd worden. Deze gaten worden veroorzaakt door prionen. Dit zijn ziekteverwekkende eiwitpartikels die ervoor zorgen dat de gastheersellen meer kopieën van het prionproteïne-tipe gaan aanmaken, waardoor een prioninfektie ontstaat.

BSE wordt naar alle waarschijnlijkheid overgedragen door het eten van besmet vleesbeendermeel. Dit is meel waarin met BSE besmette organen, namelijk het zenuwmetaal (de hersenen, het ruggebrein en waarschijnlijk ook lymfoïde organen zoals zwezerikken en lymfeklieren), zijn verwerkt.

De eerste gevallen van gekkekoeienziekte zijn rond 1988 ontdekt. Men schat de incubatieperiode op ongeveer tien jaar, wat er op neerkomt dat het begin van de ziekte ongeveer in 1978 gesitueerd moet worden. Over het ontstaan ervan bestaan twee theorieën. Een eerste legt de oorzaak bij de schapen. In het begin van de jaren '80 voerde de Europese Unie (EU) de melkquota in, waardoor de koeienteelt stagneerde. Hierdoor kreeg de schapenteelt een enorme impuls. De daaropvolgende jaren was er onder de schapen echter een grote sterfte ten gevolge van skrapie, de schapenvariant van BSE. De verbranding van de karkassen verliep in die periode niet geheel koosjer: wegens de energiecrisis stookte men vaak slechts op 80°C — in plaats van op de door de EU voorgeschreven 133°C — en ook korter dan de voorgeschreven twintig minuten. Hierdoor voldeed de ontsmetting niet aan de normen. Het besmette materiaal kwam terecht in het voeder van de meest productieve dieren, namelijk de melkkoeien.

MUTATIE

Voorgaande theorie heeft echter één groot mankement. Het is namelijk zo dat runderen die skrapie-besmet voeder toegediend krijgen, de skrapievariant van gekkekoeienziekte ontwikkelen en niet de bovine variant. Beide verschillen in die zin dat ze verschillende letsels opwekken en dat bij skrapie alle organen besmettelijk zijn terwijl bij BSE alleen het zenuwmetaal besmettelijk is. Een tweede theorie over het ontstaan is dan ook dat de besmette organen van een koe die door mutatie BSE ontwikkeld had, in het veevoeder is terechtgekomen.

Op dit moment lijkt het grootste gevaar bij runderen geweken. Zorgwekkend is echter dat men ondanks de strenge *feed ban* nog steeds gevallen van gekkekoeienziekte aantreft. Het is in principe mogelijk dat runderen die nooit besmet voeder gegeten hebben toch besmet raken. Men vermoedt immers dat BSE via de placenta wordt overgedragen van moederdier op kalf. Er zijn echter kalveren die toch BSE vertonen, terwijl ze lang na de *feed ban* geboren zijn en dus afstammen van een moeder die geen besmet voeder gekregen heeft. Dit kan twee dingen betekenen: ofwel is er ergens een schakel waar de wetenschap nog niet van op de hoogte is, ofwel is er gesjoemel in het spel.

Bij de mens lijkt de ziekte opnieuw toe te nemen: men telde reeds 81 overledenen. In de discussie over Creutzfeldt-Jakob moet een onderscheid gemaakt worden tussen de

'gewone' Creutzfeldt-Jakob en de variant van Creutzfeldt-Jakob, die naar alle waarschijnlijkheid verband houdt met BSE. Beide ziekten zorgen voor een sponsachtige omvorming van de hersenen van de patiënt en zijn ongeneeslijk. Het ziektebeeld en de verspreiding van de ziektes zijn echter verschillend. De 'gewone' Creutzfeldt-Jakob komt overal ter wereld voor. De patiënten zijn tussen de vijftig en zestig jaar oud wanneer ze de ziekte krijgen, die begint met dementie, snel gevolgd door motorische deficits zoals verlamming en coördinatiestoornissen. Het meest tipische symptoom voor de ziekte zijn de spierschokken. De patiënten sterven op ongeveer zes maanden tijd. Creutzfeldt-Jakob is een zeldzame

“De doemdenkers willen alvast beginnen met het bouwen van speciale ziekenhuizen om de duizenden patiënten op te vangen”

ziekte: jaarlijks één geval per miljoen mensen. Tot nog toe zijn er geen aanwijzingen voor een verband tussen de gewone Creutzfeldt-Jakob en BSE.

Dit is anders voor de variant van Creutzfeldt-Jakob (VCJD) die naar alle waarschijnlijkheid iets te maken heeft met het voorkomen van BSE bij runderen. VCJD treft voornamelijk mensen tussen de twintig en dertig jaar en uit zich in eerste instantie in gedragsveranderingen. Het ziekteproces duurt langer: gemiddeld een paar jaar. In tegenstelling tot de gewone Creutzfeldt-Jakob komt de variant voorlopig enkel in Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk voor. In Frankrijk gaat het over enkele gevallen, in het Verenigd Koninkrijk spreekt men over een tachtigtal overlijdens op vijf jaar tijd.

HERSENVLIES

Over de oorzaak van Creutzfeldt-Jakob en zijn variant tast men voorlopig in het duister. Professor Robbrecht, neuroloog aan de KU Leuven: “Zowel Creutzfeldt-Jakob

drie vormen: de sporadische, de erfelijke en de infectieuze vorm. De laatste vorm komt het minst voor en wordt veroorzaakt door besmetting via een andere patiënt. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren door transplantatie van hersenvlies of het inspuiten van hormonen afkomstig van mensen die aan Creutzfeldt-Jakob leden. Zo zijn er slechts een honderdtal gevallen over heel de wereld, maar het toont wel aan dat de ziekte overdraagbaar is. De erfelijke vorm, waarbij het eiwitprion gemakkelijker verandert, verklaart vijf tot tien procent van de Creutzfeldt-Jakob-gevallen. Bij alle andere gevallen gaat het om de sporadische vorm van Creutzfeldt-Jakob, die spontaan ontstaat.”

De variant van Creutzfeldt-Jacob en BSE hebben naar alle waarschijnlijkheid iets met elkaar te maken, maar hoe de overdracht precies gebeurt, is voorlopig niet geweten. Robbrecht: “Een orale besmetting — via het eten van rundervlees — ligt het meest voor de hand. Het is natuurlijk verleidelijk om te zeggen dat rundsvlees de oorzaak is, maar dan moeten de ziekteverwekkende prionen in de spieren van de koe geraakt zijn en dat is niet evident.”

KOEROE

De hypothese dat men de ziekte via het eten van besmette organen opdoet, wordt plausibeler als men de vergelijking met koeroe maakt. Koeroe is ook een variant van Creutzfeldt-Jacob die in Papua-Nieuw-Guinea voorkwam. In die streken bestond een familiaal cannibalisme: wanneer de grootvader stierf, werd hij door de kinderen en kleinkinderen opgegeten. De mannen kregen de beste stukken, terwijl de hersenen en ingewanden naar de vrouwen en kinderen gingen. Het is net bij de laatstgenoemden dat men koeroe aantroef.

Ondertussen zijn er reeds een tachtigtal

prognoses geven zeer uiteenlopende getallen, waardoor het onmogelijk is om de grootte-orde van het gevaar in te schatten. Er zijn er die zeggen dat er nog maar een paar tientallen mensen zullen sterven en dat we er dan vanaf zullen zijn. De doemdenkers daarentegen willen alvast beginnen met het bouwen van speciale ziekenhuizen om de duizenden patiënten op te vangen. De waarheid ligt waarschijnlijk ergens in het midden.”

OPGESPAARD

Een groot probleem is dat men niet weet hoelang de incubatieperiode bij de mens duurt omdat men daar nooit proeven van genomen heeft. Men heeft wel testen gedaan op runderen, schapen en muizen, maar die data zijn niet te extrapoleren naar de mens. Ten tweede heeft men ook het raden naar de resultaten van *across species*-besmetting. Moet men om de ziekte te ontwikkelen evenveel prionen van een rund aan een mens geven als van een rund aan een rund of moet men een hogere dosis toedienen? Het is niet omdat runderen de ziekte krijgen van het eten van besmet vleesbeendermeel dat dat voor de mens ook geldt. Een derde probleem betreft het kumulatief effect. Men weet niet of de mens een grote dosis prionen in één keer moet binnenkrijgen of dat de prionen opgespaard worden totdat een bepaalde grens wordt bereikt.

De Europese Unie (EU) neemt ondertussen het zekere voor het onzekere en verscherpt controles op dierenvoeding, BSE en de rundsproducten die in de voedselketen terecht komen. Is deze reactie terecht? Robbrecht: “Iedere mens die sterft is er één te veel en de overheid heeft de taak om de oorzaak te onderzoeken en maatregelen te treffen. In die zin vind ik dat ze daar ver genoeg in moeten gaan. We moeten echter oppassen dat de hele zaak niet buiten proportie wordt opgeblazen. Onlangs floot de EU haar verbod op tabaksreklame terug, wat verschrikkelijk inconsistent is. Enerzijds heb je een — voorlopig — klein gezondheidsprobleem dat heel wat stof doet opwaaien en dat zeer volledig wordt aangepakt. Anderzijds laat de EU dingen toe die op populatienivo misschien een miljoen keer meer belang hebben.” Toch is de reactie van de Europese Unie volgens Robbrecht begrijpelijk en terecht: “Natuurlijk gaat het hier om een politieke optie. Als binnen een jaar de gevallen van de variant van Creutzfeldt-Jakob beginnen te stijgen, dan zeg ik als wetenschapper iets anders dan wat ik nu verkondig. Het niet mijn taak om vooruit te zien, ik hanteer enkel wetenschappelijke gegevens. Verstaat u waarom ik het gemakkelijk heb en zij niet?”

(foto archief)

als de variant worden veroorzaakt door een prion, een eiwitpartikel. Alle mensen maken dit prion aan, maar één keer op het miljoen verandert het in een ziekteverwekkend prion en dan krijg je Creutzfeldt-Jakob. Voor de gewone Creutzfeldt-Jakob onderscheiden we

doden, waarvan de meeste in het Verenigd Koninkrijk en een aantal in Frankrijk. Zal de variant van Creutzfeldt-Jakob zich verder verspreiden en zo ja, waar en hoeveel? “Ook hier heerst opnieuw grote onzekerheid. Specialisten in het maken van

**Loes Geuens
Heidi Van Hout
Veerle Vanvoorden**

Epifanie herbergt aktuele religieuze en spirituele kunst

In het kader van het jubileumjaar 2000 richt het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC) een tentoonstelling in rond aktuele religieuze kunst. Het initiatief geniet de steun van de Vlaamse bisschoppenfederatie. Via de tentoonstelling hopen zij en de organisatoren de open dialoog tussen aktuele kunst en de Kerk weer aan te knopen.

De tentoonstelling kadert niet alleen binnen de activiteiten van het jubeljaar 2000, maar uiteraard ook binnen de doelstellingen van het CRKC, namelijk het stimuleren van hedendaagse ontwikkelingen op het vlak van religieuze kunst. Het hele projekt werkt innovierend en dit is waarschijnlijk te danken aan de twee kuratoren, Jan Hoet (directeur van het Stedelijk Museum voor Aktuele Kunst (SMAK), Gent) en Mark Delrue (directeur van het Museum voor Moderne Religieuze Kunst, Brugge).

'Epifanie' is een uit het Grieks afgeleid woord dat letterlijk 'verschijning' betekent. In de kristelijke traditie verwijst de term naar het feest van Driekoningen en meer in het algemeen naar de openbaring van God. Het is overigens geen toeval dat de tentoonstelling eindigt op de dag na het driekoningsfeest. In het kader van de tentoonstelling spreekt kurator Jan Hoet graag van een programmaverklaring voor een nieuwe synergie tussen de kunst en het religieuze.

MANTEL

De affiche die bij de tentoonstelling hoort, toont een fragment van een renaissance-schilderij, de *Madonna del Parto* van Piero della Francesca. Madonna opent hier een deel van haar mantel en nodigt de kijkers uit om te kijken wat er zich achter het oppervlak situeert. Achter haar mantel situeert zich haar zwangerschap, haar onbevleete ontvangenis, het Jezuskind, de Verlosser van de wereld. Net zoals della Francesca nodigt Lucio Fontana ons uit om de waarheid achter het oppervlak te zoeken. Wellicht is dit de enige verklaring voor de aanwezigheid van Fontana op *Epifanie*. Van groot belang bij Fontana is de weergave van de bewegingsdimensie. Hierdoor creëert hij op het doek een echte, letterlijke ruimte die tegelijk dynamisch en statisch is, en dit in tegenstelling tot de traditionele schilderkunst waar slechts sprake is van een illusionistische ruimte. Aangezien hij slechts aandacht heeft voor de akt, de beweging in de kunst en de gevolgen ervan, is de link met de religie ver te zoeken.

De tentoonstelling valt in twee grote luiken uiteen, enerzijds hedendaagse kunst en spiritualiteit, bijeengebracht door Jan Hoet en anderzijds hedendaagse kunst en

kerk en religie, het deel dat onder het kuratorschap van Mark Delrue valt. Dit laatste luik reageert tegen de vaak te kitscherige kunst in de kerk. In de abdijkerk gaan de kunstenaars op zoek naar nieuwe presentatievormen voor religieuze kunst, want hoe kan je de kristelijke boodschap nog overdragen als de uitdrukkingvormen volledig uitgehold zijn. "Repetitie zonder creativiteit veroorzaakt een inflatie van de kracht van de symboliek", aldus Mark Delrue.

Binnen de werken, samengebracht door Jan Hoet, kunnen twee groepen onderscheiden worden. Ten eerste beslaat de tentoonstelling sitegerichte kunstwerken. Zoals de term laat vermoeden, hebben de kunstenaars zich bij het maken van de werken laten inspireren door de omgeving. Dergelijke kunstwerken functioneren uiteraard niet buiten de kontekst waarvoor zij gekonsipieerd zijn. Jan Hoet heeft enkele (inter-) nationale kunstenaars gevraagd de Parkabdij te bezoeken en voor een bepaalde, specifieke plaats een werk te maken dat in dialoog gaat met de site. Zo kan je onder meer werk bekijken van Bizhan Bassiri, Jan Van Imschoot, Bazuo Katase en Anne-Mie Van Kerckhoven. Anderzijds bestaat een deel van de tentoonstelling uit werken uit andere kollekties. Hoet heeft hiervoor grotendeels de eigen kollektie van het SMAK aangesproken, maar ook ontleningen uit andere kollekties tref je aan op *Epifanie*. Bekende aanwezige kunstenaars zijn onder meer Jan Fabre, Luciano Fabro, Dieter Appelt, Lucio Fontana, Bill Viola en Andy Warhol.

De essentie van Epifanie is het beleven van aktuele kunst in de sakrale ruimte van de Parkabdij

Van de sitegerichte kunstwerken is ongetwijfeld het werk van de Teheraanse kunstenaar Bizhan Bassiri het meest fassinerend. In de refectie plaatste hij een grote eikenhouten tafel. In een uitgehold vlak drijft een koperen slang in olie. Op een serene wijze plaatst hij een erg geladen symbolisch gegeven met directe verwijzingen naar het kloosterleven. De koperen slang die naar het oudtestamentische verhaal verwijst en de tafel

die een stille getuige is van het gemeenschappelijk maal van de paters.

Verder vind je in de Norbertuspoort een installatie van Kazuo Katase. In een mystiek blauw licht (ramen bedekt met blauw pleksiglas) plaatste de Japanner een reeks zwaluwnesten en -uitwerpselen in was. Het kaarsvet verwijst in de eerste plaats naar de beeldenverering en het kaarsenbranden in de kerk. Je kan het geheel ook zien als een verbinding tussen de hemel en de aarde.

Doordat de poort de verbinding is tussen het binnen en het buiten van de abdij, verwijst een kunstwerk uit kaarsvet — oorspronkelijk een materiaal dat de devotie bevorderde — de verbinding tussen het aardse en het hemelse. Bovendien zijn de zwaluwnesten bovenin het gebinte geplaatst en liggen de uitwerpselen op de vloer, weerom een verwijzing naar binnen en buiten, respectievelijk het hemelse en het aardse.

Het meest markante kunstwerk op de expositie blijft *Last Supper* van de alom bekende pop art-kunstenaar Andy Warhol. Het feit dat het schilderij momenteel in de Parkabdij hangt, is op zich al een huzarenprestatie te noemen. Dit doek dat Warhol voltooid vlak voor zijn dood in 1987, is momenteel eigendom van The Andy Warhol Foundation in Pittsburgh, USA. Daar wil men de werken van Warhol bewaren. Het is de eerste keer dat dit doek de plas overkomt voor een tentoonstelling. Op een wit doek schilderde hij met reflecterende witte verf beelden van Jezus zoals ze bij ons bekend staan van het *Laatste Avondmaal* van Leonardo da Vinci. Het geheel bevindt zich in een donkere kamer, de verf is slechts te zien door het onder het schilderij geplaatste blacklight.

(foto Jeroen Op de Beeck)

Dit schilderij maakte hij chronologisch na de overbekende beelden van bijvoorbeeld Marilyn Monroe en Jacky Kennedy. In die beelden maakt hij van beide dames wereldlijke ikonen. Indirekt zijn er bij hen verwijzingen te vinden naar de Madonnabeelden van de oude tijden. Door met dit schilderij zijn ikoon weer te ontlenen aan de godsdienst, keert hij terug naar zijn roots: als geboren katolieke Slovaak groeide hij op in een wereld met een grote ikonentraditie en -verering. Via deze weg heeft hij de spirituele dimensie in de pop-art geïntroduceerd.

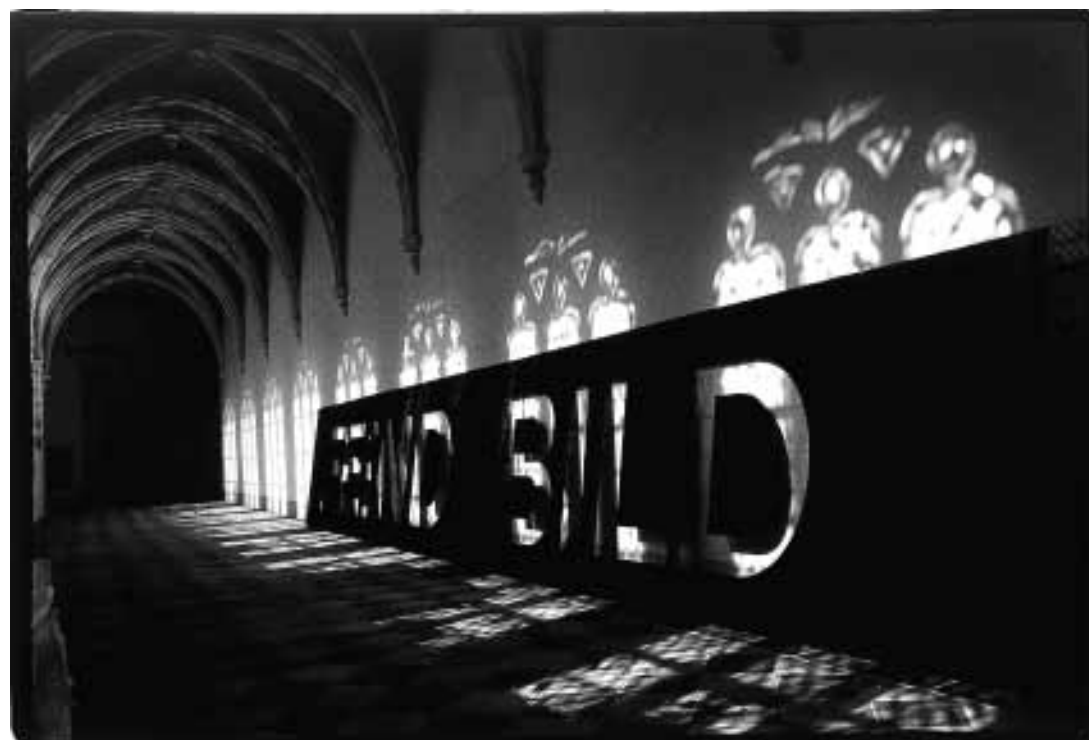
Bij de tentoonstelling hoort ook een boek, *Epifanie. Aktuele kunst en religie*. Anders dan de meeste boeken die naar aanleiding van een expositie verschijnen, is dit boek geen traditionele catalogus bij de tentoonstelling. Het bevat enkele wetenschappelijke bijdragen over aktuele kunst en religie naast wat kunstenaarspagina's. Hierop vind je geen beschrijvingen of besprekingen van de geëksposeerde kunstwerken, maar foto's van de sitegerichte kunstwerken en van de voorbereidingen.

HUZARENPRESTATIE

Epifanie is een tentoonstelling met een gevarieerd aanbod aan hedendaagse kunst, gaande van schilderkunst tot performances en van sitegerichte kunst tot profane kunst in een spiritueel kader. Hierdoor is de band met de religie niet altijd even duidelijk of voor de hand liggend. Wellicht is de essentie van de tentoonstelling slechts de beleving van aktuele kunst in de sakrale ruimte van de Parkabdij. Die unieke omgeving op zich vormt een motivatie voor een bezoek aan *Epifanie*.

Katelijne Beerten

De tentoonstelling is dagelijks tot en met 7 januari te bezichtigen in de Parkabdij, Abdijdreef, Heverlee, telkens van 10u tot 18u. Gesloten op maandag en op 25/12 en 01/01. Voor meer info en reservaties kan je terecht bij het CRKC, tel. 016/40 60 73 of via email: crkc@kerknet.be. Tickets kosten 200 of 150 frank. De publikatie bij de tentoonstelling kost 950 frank. Hij is verkrijgbaar in de boekhandels en bij de religieuze centra. Zolang de tentoonstelling loopt, kan je ook in de Parkabdij of het SMAK terecht en betaal je slechts 800 frank.

(foto Jeroen Op de Beeck)

“Wat bedoel je in godsnaam met iets voelen?”

Regisseur Guy Cassiers probeert al jaren teater en nieuwe media te verzoenen. Voor *De Wespenfabriek* gaat hij op de ingeslagen weg verder. Het stuk, naar het boek van Ian Banks, vertelt over isolatie, ontspoorde levens en regelrechte gruwel. Een ronduit ziek einde volgt als een virtuele mep in het gezicht.

Toen het debuut van Ian Banks in 1984 verscheen was het onmiddellijk een *succès de scandale*. Vooral het expliciete taalgebruik, de gruwelijke scènes en handelingen en de bizarre bespiegelingen van het hoofdpersonage Tom riepen grote weerstand op. Toch kende het boek een ongewoon groot succes.

De Wespenfabriek vertelt het verhaal van Tom en diens vreemde wereld. Samen met zijn vader woont hij op een eiland. Tom vertelt over zijn wespenfabriek op zolder, het heiligdom waar zijn vader door zijn krepel heen niet kan komen, over zijn moeder die komt en gaat, en over de drie moorden die hij op zijn geweten heeft. “Maar dat was een voorbijgaande fase! Dat doe ik nu niet meer.” Tom is ziek, volslagen immoreel en toch zit je te lachen met de smakelijke details die hij opdist over zijn wandaden.

Zijn wereld is er een van pijn, sadisme en een absoluut gebrek aan normen, maar het is ook virtuoos verteld. De vertaling en bewerking is van de hand van Gerardjan Rijnders, mogelijk de beste Nederlandstalige teaterauteur op dit moment.

MULTIMEDIAAL

Helemaal geïsoleerd is Tom echter niet. Af en toe komt zijn vader bruusk dat bizarre wereldje binnenvallen om zijn zoon een bordje pap voor te schotelen. In die korte keukenscènes wordt hun relatie geschetst. Op het eerste gezicht lijkt die vrij normaal, vader veegt hem de mantel uit over zijn slechte vrienden, maar gaandeweg vertoont ook hij bizarre trekjes. En dan is er nog Erik, Tom's broer. Hij zit in een psychiatrische instelling maar laat via korte, steeds waanzinniger wordende telefoontjes weten dat hij ontsnapte en naar huis komt. Langzamerhand wordt een gruwelijk verhaal onthuld. *De Wespenfabriek* krijgt op dat moment een plotwending die al het voorgaande tot peanuts herleidt.

Het mag geen wonder heten dat Guy Cassiers dit onmogelijk naar de planken om te zetten verhaal voor zijn nieuwste productie koos. Al vanaf zijn eerste encenering vertelt hij over figuren die buiten de maat-

schappij staan. Eerst was er *Kaspar*, dan was er *Rotjoch*, nu is er Tom en zijn wespenfabriek. Sinds *Faust* en het gelauwerde *HMA/Hiroshima mon amour* gaat Cassiers ook steeds verder in zijn zoektocht de teatertaal te verzoenen met nieuwe media. Door de tekst, het beeld, de klank en het spel te isoleren wil hij hun autonomie versterken, om zo de toeschouwer de gelegenheid te geven zijn versie van het getoonde te scheppen. Bij *De Wespenfabriek* is dat niet anders. Met videoprojecties en allerhande klankeffecten creëert hij de geïsoleerde wereld van Tom. Vader is een indringer. Telkens hij het podium betreedt, wordt Tom in zijn monoloog onderbroken. Erik zien we enkel in videobeelden, geprojecteerd op een ontaarde wand vol keukenkastjes. Naast de extra hoeveelheid schermruimte, kan dit decor een metafoor zijn voor het gezin van Tom en Erik: normaal tot op zekere hoogte, ontspoord daarboven.

Het stuk komt traag op gang maar eens Erik van zich laat horen, snelt het in volle vaart op de onafwendbare ontknoping af. Het is het

vertelekwivalent van een U-bocht, een literaire Chicago-spin. Met zijn uur en een kwartier is *De Wespenfabriek* teater in sneltreinvaart. Het is een mep in je gezicht, een mokerslag waarvan je je na afloop afvraagt wat het in hemelsnaam was.

Matthieu Van Steenkiste

De Wespenfabriek speelt op woensdag 8 november in de Stadschouwburg van Leuven, organisatie Dubbelspel. Info en tickets: 016/20 81 33 of 016/22 21 13.

KONINKLIJK BALLET VAN VLAANDEREN VIERT VIJFTIENDE VERJAARDAG

Wachten op Dolly

De musicalafdeling van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen mag dit jaar vijftien kaarsjes uitblazen en dat zullen we geweten hebben. Om dit te vieren brengen zij immers *Jubilee 15* uit, een soort compilatie van hun grootste successen van de afgelopen vijftien jaren.

In 1985 richtte het Koninklijk Ballet van Vlaanderen onder impuls van actrice Linda Lepomme een musicalafdeling op. Gedurende de volgende vijftien jaren zouden ze bekende en minder bekende pareltjes uit het genre op de Vlaamse en Nederlandse podia brengen. Dit jaar staat onder andere *Jubilee 15* op de agenda. In deze musicalcompilatie passeren zowel klassiekers zoals *The Sound of Music* en *Jesus Christ Superstar*, als minder bekende musicals, zoals *Jekyll & Hyde* en *Chess*, de revue.

Het verhaal heeft maar weinig om het lijf. Hotelmanager Horace Vandergelder organiseert een feestje voor de terugkeer van zijn grote liefde Dolly. Terwijl hij Beckett-gevoels op haar intrede wacht, ontpinnen zich allerlei romances tussen zijn personeel en bekende hotelgasten, onder wie Evita Perron, Maria Von Trapp en zelfs Jezus Christus. Dit kaderverhaal heeft als voornaamste functie het aan elkaar breien van de verschillende liedjes en het versoepelen van de overgangen. Dit laatste opzet slaagt echter niet altijd. De overgangen doen op sommige plaatsen wel heel geforseerd aan, hoewel er toch ook enkele zeer spitsvondige wendingen tussen zitten. Bovendien wordt je in de eerste helft zo-

danig overstelpt met valse aanzetten tot het nummer “Hello Dolly” dat je hoopt dat het goede mens al spoedig van de trap komt afgedaald.

GOSPEL

De acteurs leveren stuk voor stuk een mooie prestatie. Zowel de solisten als het ensemble scheppen duidelijk veel plezier in hun rollen. In Marc Meersman heeft het Koninklijk Ballet van Vlaanderen een waardige opvolger gevonden voor de ondertussen naar het Londense West End gepromoveerde Hans Peter Janssens en Anne Mie Gils bewijst nog maar eens dat ze met recht

maken. Het hele stuk is doorspekt met grappige situaties, hilarische tiepetjes en talrijke knipogen naar andere musicals zoals *The Phantom of the Opera* en *Nonsens*. Vanaf het eerste nummer zit de *schwung* er al in en deze blijft doorzinderen tot aan het finale nummer, met als hoogtepunten “A Brand New Day” uit *The Wiz* en een fantastische gospel-versie van “Jesus Christ Superstar”. Van “Ween niet om mij Argentina” (*Evita*), “Mijn groots moment” (*Jekyll & Hyde*) en het a capella gezongen “The Lullaby of Broadway” (*42nd Street*) word je dan weer even stil.

Met deze musicalcompilatie brengt de musicalafdeling van het Koninklijk Ballet

van Vlaanderen een voorstelling die iedereen kan bekoren. Wie de grote spektakels van Music Hall gewoon is, zal wellicht even moeten slikken bij de aanblik van het sobere decor en het slechts driekoppige orkest. Het Koninklijk Ballet van Vlaanderen bewijst hiermee echter dat je geen overdadige decors en kostuums nodig hebt om een kwaliteitsvolle voorstelling af te leveren. *Jubilee 15* spreekt zowel musical-leken als de echte fans aan. Voor eerstgenoemden is het een ideale kennismaking met het genre en zijn klassiekers terwijl de echte liefhebbers zich kunnen amuseren met het herkennen van de liedjes en musicals. Hiep hiep hoera dus voor het jarige Koninklijk Ballet van Vlaanderen!

Heidi Van Hout

Jubilee 15 speelt op zaterdag 11 november in de Stadschouwburg, Bondgenotenlaan 21. Voor tickets en informatie kun je bellen naar 016/22.21.13.

en rede al jaren tot de top van de Vlaamse musicalscène behoort. Dé ster van de show is echter Chris Van Tongelen, die hier bewijst dat hij veel meer in zijn mars heeft dan het spelen van sprookjesprinsen die al dan niet hun prinses mogen kussen. Zijn hippie-achtige Jezus is ronduit hilarisch en zijn krachtige tenorstem bezorgt je meermaals kippenvol.

Het zijn echter de humor en de meeslepende liedjes die de voorstelling helemaal

Hoezo geen muziek in Leuven?

Bij het aantreden van de winter programmeert het Stuc alvast een zwoele avond. Vanuit een gedeelde passie voor Braziliaanse muziek verenigden Patrick Forge en Christian Franck hun krachten. De een was een Londense DJ, de andere een multi-instrumentalist. In de loop der jaren voegden een Portugese perkussionist en een Braziliaanse zangeres zich bij het duo. De zwoele elektronische tonen van Da Lata waren geboren. De avond wordt de nacht ingedanst op zoete tonen, aan elkaar gedraaid door Buscemi.

Da Lata is erg trots op hun samenwerking met zangeres Nina Miranda, die na de eerste Da Lata-cd een hitje scoorde met de groep Smoke City. Hun ‘Underwater Love’ stuurde de plannen van Da Lata grondig in de war want de groep moest op zoek naar een nieuwe zangeres. Die werd gevonden in Liliana Chachian, die eerder al met de groep werkte. Zij neemt het grootste gedeelte van de zang op de nieuwe cd ‘From the Tin’ voor haar rekening. Die cd-titel is trouwens niets anders dan de letterlijke vertaling van het Portugese Da Lata, wat een standaard Braziliaanse uitdrukking is geworden voor “De fijnste kwaliteit”. Het kan daar dus niet fout gaan op 8 november in de Stuczaal. Schenk uzelf alvast een cocktail in.

(kb)

Da Lata en Buscemi op woensdagavond 8 november, 20.30 in de Stuczaal. Info en reservaties op 016/20 81 33. Tickets 350/300/250/200.

RECLAME ACCO (AL AANWEZIG BIJ JULLIE OP FILM - GEBRUIKT VOOR VETO 5)

Veto
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven
Tel 016/22 44 38
Fax 016/22 01 03

Jaargang 27
Nummer 8, 6 november 2000

Ver. uitg.: Loes Geuens
Hoofdredactie: Marie-Anne Dedeurwaerdere
Redaktiesekretaris: Loes Geuens

Fotoredakteur: Pieter Van der Aa
Doka: Katelijne Beerten, Jeroen Op de Beeck, Steven Van den Eede, Pieter Van der Aa

Medewerkers: Annelies Baudonck, Katelijne Beerten, Nikolas Cloet, Inge Cloots, Filip De Meyst, Ilse Lauwers, Caroline Leysen, Kathleen Raskin, Stijn Tormans, Heidi Van Hout, Nathalie Van Leuven, Matthieu Van Steenkiste, Veerle Vanvoorden

Layout en vormgeving: Annelies Baudonck, Katelijne Beerten, Ellen Claes, Sin Declerc, Pieter d'Hoine, Marie-Anne Dedeurwaerdere, Tom Delreux, Loes Geuens, Gudrun Labiau, Jeroen Lissens, Peter Mangelschots, Sofie Overstijns, Kathleen Raskin, Els Silvrants, Pieter Van der Aa, Steven Van Dessel, Steven Van den Eede, Heidi Van Hout, Nathalie Van Leuven, Tijn Vanneste, Matthieu Van Steenkiste

Cartoon: Jan Op de Beeck

Dtp: Tom Delreux, Loes Geuens, Pieter Van der Aa, Steven Van Dessel, Heidi Van Hout

Spelling: Katelijne Beerten

Eindredactie: Katelijne Beerten, Marie-

Anne Dedeurwaerdere
Assistentie-eindredactie: Loes Geuens

Internet-Veto:
<http://www.veto.student.kuleuven.ac.be>
e-mail: veto@veto.student.kuleuven.ac.be

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)

Drukkerij: Kempenland (Herentals)

Oplage: 9000 eksemplaren

ISSN-nummer: 0773-5162

Abonnementen

Studenten: 250fr/6,20 €; niet-studenten:

350fr/8,68 €; buitenland: 700fr/17,35 €;

steun vanaf 1000fr/24,79 €; over te

schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redactievergadering

iedere vrijdagnamiddag om 16.00 u

B	L	O	E	D	W	R	A	A	K
R	E		K	O	R	E	N		R
I	E	P		P	E	K		P	A
T	R	A	M		V		B	O	T
S		R	E	M	E	D	I	E	
	N	E	T	E	L	I	G		E
G	U	L		D		K	O	R	T
E	L		R	I	B		T	O	N
N		M	O	N	E	T		E	I
T	R	I	B	A	D	I	S	M	E

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

Horizontaal — 1 Bevestigingsmiddel — Stuurs 2 Gebouw met wieken — Bijbelse stad 3 Maanstand — Afrikaanse rivier — Muzieknoot 4 Straatruzie — Nar — Bindende regel 5 Deel van het oog — Lange tijdsduur 6 Voornaam kafee 7 Slag, klap — Laatste rustplaats 8 Drinkgelegenheid — Boom — Deel van een huis 9 Voorzetsel — Rist, reeks — Muzieknoot 10 Mannenstem — Wielervedstrijd 11 Onbuigzaam — Zangvogel.

Vertikaal — 1 Agent — Scherp, onvriendelijk 2 Kaartspel — Franse schilder 3 Van geringe dichtheid — Inhoudsmaat — Griekse letter 4 Vriendje van Barbie — Plantenvoort — Platte kraakbeervis 5 Uniek — Lof 6 Bijbelboek 7 Snavel — Gewijd gebouw 8 Gek, dwaas — Nauw — Zodevormende sporenplant 9 Siberische rivier — mannetjesend — Deel van de bijbel 10 Drijfveer, grond — Planeet 11 Versterkt kasteel — Sterk gevoel van weezin.

Door Filip De Keukeleere

“Ik zou nooit een cartoon publiceren die mijn moeder niet snapt”

Een nieuwe spruit is geboren. Iris mag dan wel verdwenen zijn, Striparazzi opgedoekt en (A Suivre) bij het groot huisvuil gezet, niets kon de jonge honden van de opleiding beeldverhaal tegenhouden. Sinds begin vorige maand is Vlaanderen dan ook een nieuw striptijdschrift rijker.

Aan het Sint-Lukasinstituut bestaat sinds een paar jaar een opleiding beeldverhaal. De eerste lichting is nu afgestudeerd en niet bij de pakken blijven zitten. Samen met docent Johan Stuyck hebben ze een nieuw striptijdschrift uit de Vlaamse grond gestampt. *Ink* biedt het vervolg op het alomgeprezen *Demo*, waarmee ze hun afstuderen wereldkundig maakten. Het is een soort van *Robbedoes* voor grown-ups, een *Kuifje* voor de hippe twens. Het mag dan ook geen wonder heten dat ook Veto's oude huiscartoonist Seb mee in het komplot zit. Meer nog: zijn Daan-figuurtje zal de maskotte van het driemaandelijks blad worden.

Veto: *Ink*, wat is dat voor een beest?

Seb: «Het is wat worstelen geweest om een goeie naam te vinden. Het moest kort zijn, krachtig en *catchy*. We zochten dus iets dat uit één lettergreep bestond. *Ink* staat zowel voor het materiaal waarmee we werken als voor onze visie. Het staat namelijk ook voor *incorporated*, iets dat uit een groep komt, geen solo-project.»

VERNIS

Veto: *Jullie eerste nummer is heel mooi uitgegeven. Een speciale opdruk op de cover, vierkleurendruk,...*

Seb: «Gevernist, noemen ze die opdruk. Je kan niet je eerste uitgave gekopieerd en je tweede superluxueus uitgeven. Het was iets wat we allemaal, zowel wij als de uitgever en de drukker, eigenlijk heel goed beseften. Nee, je moet een bepaalde stijl ontwikkelen, een indruk maken vanaf de eerste uitgave. Daarmee moest het erop of eronder zijn. En dat is het gezegende aan onze situatie: dat we met heel professionele mensen mogen werken. Ze kunnen ons sturen.»

«Financieel steunt het tijdschrift momenteel vooral op goodwill. Het is een nuloperatie, en eigenlijk zelfs dat niet. De drukker doet het met verlies en de uitgever werkt vrijwillig. We krijgen van hen vier nummers tijd om ons te bewijzen. Als het blad dan leefbaar is, willen ze er mee doorgaan. Het is de bedoeling dat die mensen er financieel een beetje aan uitkunnen. We krijgen kans tot de vierde uitgave om dat gedaan te krijgen. Natuurlijk gaan niet alle vervolgh verhalen abrupt stoppen, we mikken echt wel verder.»

«We weten absoluut niet wat ons te wachten staat. De uitgave kan zwaar floppen. Misschien moeten we vanaf pakweg nummer drie vaststellen dat geen kat ons boekje koopt. Aan de andere kant kan het

ook heel goed lopen. Je kan dat moeilijk nu al zeggen. Lezers kunnen toch pas weten wat we voorstellen na het eerste nummer. Samengevat: *'Ink'* is voor ons een ultieme kans om kwaliteit te kunnen uitgeven. Er hangt veel vanaf.»

GOEDKOOP

Veto: *Ink is eigenlijk een uitvloeisel van Demo, het blaadje dat Sint-Lukas uitgaf als staalkaart van haar eerste lichting afgestudeerden beeldver-*

haal die bijna allemaal ook in Ink figureren. Wordt Demo een jaarlijks initiatief?

Seb: «Dat is de bedoeling, maar dat is dan louter vanuit Sint-Lukas. *Ink* werkt wel met Sint-Lukasstudenten maar staat volledig los van het schoolgebeuren, zowel organisatorisch als financieel. *Demo* zou echt jaarlijks moeten verschijnen, al was het maar om die mensen van Sint-Lukas de nodige stimulansen te geven. Niets is zo motiverend als aan een uitgave te werken waarin je jezelf kunt profileren. Dat geldt trouwens niet alleen voor strips, maar ook voor boeken en films. *Demo* is gelukt omdat het kwaliteit bracht en ook zo leuk gepubliceerd was op dat krantenpapier. En omdat het ongehooflijk goedkoop was.»

Veto: *Naast de strips staat er in Ink ook een theoretisch artikel. Willen jullie de lezer wat opvoeding bijbrengen?*

Seb: «Ons idee was om naast de strips ook iets louter theoretisch te brengen. We zijn immers van de overtuiging dat met de theorie nog altijd de praktijk meekomt en niet andersom. Ook in strips zijn er — net als bij film — bepaalde maatstaven, begrippen en konventies waar je rekening mee moet houden. Dingen waar je mee experimenteert, maar waar je je ook tegen kan afzetten. Dat theoretisch kader is interessant om weten, zowel voor een leek als voor iemand die er professioneel mee werkt. Natuurlijk kan je in een eerste uitgave niet afkomen met negentig procent vakjargon. Wat dat betreft, moet je rekening houden met een groeiende lijn, en dus vrij *basic* starten. Niet voor niets zijn we begonnen met het personage. In uitgave tien zal Pascal Lefèvre (docent stripanalyse en stripgeschiedenis, ab/mvs) dan bijvoorbeeld misschien een interessante theorie over architectuur binnen het stripgebeuren brengen.»

HAND

Veto: *Jullie groep bestrijkt een breed terrein van stijlen. Jouw spitse cartoons staan er bijvoorbeeld naast het wel zeer kryptische werk van Steven Vandenbroucke.*

Seb: «Dat heb je natuurlijk als je met een groep mensen werkt. Ik zou bijvoorbeeld nooit een cartoon plaatsen die mijn moeder niet snapt, terwijl ik mij perfect kan inbeelden dat de moeder van Steven zijn strips niet begrijpt. Er zijn dus verschillende maatstaven. Gelukkig maar, want als alles even voor de hand lag, zou de lezer er ook niet zoveel aan hebben. Ik vind dat in zo'n boekje een ritme moet zitten, je moet er bepaalde mijlpalen in steken: er zijn streamers en er zijn verhalen die je even doen stilstaan.»

Veto: *Het lang verhaal dat van jou gepubliceerd werd in Demo ging een andere richting uit dan je cartoons. Komt Seb los van zijn grote voorbeeld Nix?*

Seb: «Dat lange verhaal is eigenlijk te wijten aan het feit dat wij binnen Sint-Lukas in richting beeldverhaal vooral bezig zijn

met lange scenario's. Aangezien *Demo* vanuit Sint-Lukas gegroeid was, was het voor mij evident dat ik ook zo iets zou doen. Nu, persoonlijk voelde ik aan dat het niet mijn ding was, maar in de volgende uitgave van *Ink* — dat kan ik nu al verklappen — zal toch ook een één-pagina-gag van Daan

gaat. We hebben nu een bepaalde tendens gezet, en die moeten we trachten aan te houden. Maar als we zo verder doen, kan het eigenlijk niet anders dan goed draaien.»

Veto: *Sinds zijn opening vier jaar geleden heeft stripwinkel 'Het Besloten Land' het stripleven in Leuven zowat gedomineerd. Is daar met Oogachtend verandering in gekomen?*

Seb: «De stripscene is niet al te groot, en we zijn dan ook met Besloten Landeigenaar Bart Pinceel aan het praten om de samenwerking tussen zijn eigen uitgeverij Grint en Oogachtend iets nauwer aan te halen. We moeten zorgen dat we de krachten bundelen in plaats van ze te spreiden. De toekomst zal uitwijzen in welke mate die samenwerking zal evolueren. Het zou natuurlijk een goeie zaak zijn, want niet alleen in Leuven maar ook in Vlaanderen mag er gerust gesproken worden van een revival van de stripscene.»

«Het is in Vlaanderen en Nederland vaak zo, dat stripspecialisten hun eigen uitgeverij hebben. En dat is goed, want een stripwinkel vormt een zeer belangrijke link met het publiek. Die weten wat functioneert en wat niet. Dat is voor ons enorm belangrijk, dat we daar zicht op hebben. Er is niets zo erg als blindelings moeten werken, omdat er zoveel mogelijkheden zijn dat je een verkeerde keuze zou kunnen maken. Een samenwerking met Grint zou dus heel goed zijn voor beide partijen, want Pinceel heeft een enorm zicht op wat reilt en zeilt op stripgebied. Hij kan een positieve stimulans zijn.»

Veto: *Het is ook een tendens dat de grote stripuitgeverijen sinds de vroege jaren tachtig geen enkele rol meer hebben gespeeld in de ontdekking of verspreiding van vernieuwende strips. Vormt dat geen probleem: de groten die niet meer volgen wat er gaande is?*

Seb: «Grote uitgeverijen spelen de laatste tijd liever op zeker. En dat is het grote verschil met mensen die zelf iets oprichten: die vertrekken vanuit een bepaald concept met een bepaald doel. Het logische gevolg is dan ook dat ze ook kwaliteit en vernieuwing kunnen brengen. Een uitgeverij als Standaard daarentegen speelt op safe uit een soort vooringenomenheid, en dat werkt in hun nadeel. Ze moeten een bepaald imago hoog houden, een bepaalde lijn volgen enzoverder. Als je de capaciteiten hebt om zelf te gaan publiceren, en je niets moet aantrekken van het materiële of het financiële aspect, als je dat surplus hebt, dan kan het niet anders dan dat je stilletjes aan vernieuwing voortbrengt.»

**Annelies Baudonck
Matthieu Van Steenkiste**

Ink 1 is nu te koop in de stripspecialzaak en kost 250 frank. Meer informatie en vooral animatie vind je op www.ink.be.

(foto Pieter Van der Aa)

staan. Ik staar me dus niet dood op die cartoons van één prentje hoor.»

«Ik hoor wel vaker dat mijn stijl op die van Nix lijkt. Ik gebruik wel een iets andere vormentaal dan Nix maar we kleuren allebei met de computer in. Ik vind het ook absoluut niet erg, ik vind Nix eigenlijk best wel goed. Hij is enorm prestatiegericht, legt de lat voor zichzelf erg hoog.»

OOG

Veto: *Wie is uitgever Johan Stuyck, die in de eerste strip nogal op de korrel wordt genomen? Wil hij met zijn uitgeverij Oogachtend een speler op de stripmarkt worden?*

Seb: «Dat van die strip, dat is maar een cliché-grapje, want het is eigenlijk een heel aimabele mens. Johan Stuyck doceert bij ons op Sint-Lukas het vak 'Verpakking en display'. Hij heeft enorm veel verstand van lay-out, van uitgeven. Het is iemand met een enorm brede visie. Oogachtend zal naast *Ink* ook dingen van individuele striptekenaars uitgeven. Het sterke punt is dat zij ook grafisch heel sterk zijn en kwaliteit afleveren. Dat is een groot voordeel omdat je daarmee een naam creëert.»

«We kijken uit naar het volgende nummer. Vanaf november zouden we konkreet moeten nadenken zodat in januari het nummer in de winkels ligt. Je moet zorgen dat je de lat hoog genoeg legt en blijft leggen. Er is niets zo erg als een uitgave die bergaf